

Фото Романа РАТУШНОГО

с. 8-9

ФАКТОРИ ХАРИЗМИ

с. 11

Для Юрона Шевченка, відомого українського митця з особливою харизмою, все склалося не так просто, знадобилося чимало перелопатити в своєму уявленні, щоб художні образи віддзеркалили його власну життєву філософію.

ОБИТЕЛЬ АРХАНГЕЛА МИХАІЛА У СВІТЛИНАХ

с. 12

В Арт-галереї Національної парламентської бібліотеки України відкрилася фотовиставка, присвячена 1025-літтю хрещення Київської Русі та 900-річчю освячення Золотоверхого собору Свято-Михайлівського монастиря.

НАГОРОДИЛИ ЛАУРЕАТІВ ПРЕМІЇ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

с. 13

У приміщенні Національної спілки журналістів України урочисто вручили дипломи лауреатам Премії імені Івана Франка в галузі інформаційної діяльності за 2013 рік.

ЗАЯВА МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ З НАГОДИ МІЖНАРОДНОГО ДНЯ ГОЛОКОСТУ РОМІВ

Шановні співвітчизники!
Сьогодні Україна та світ віддають данину пам'яті жертвам однієї із трагедій ХХ століття, яка ввійшла в історію як Голокост ромів. У цей скорботний день наші серця сповнені глибокого жалю та співчуття за загиблими.

Цей злочин не має термінів давнини, він навічно залишив по собі болючу пам'ять людства. Це наше спільне горе і наша спільна трагедія.

Багато часу віддаляє нас від тих подій. Україна йде демократичним шляхом, розвиваючи

суспільство на засадах гуманізму та справедливості. Наразі Міністерством культури України здійснюється комплексна робота щодо формування засад захисту прав та поглиблення інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини.

Рішуче засуджуючи будь-які прояви ксенофобії, дискримінації та нетерпимості, маємо докласти максимум зусиль, щоб на українській землі процвітали мир, толерантність та міжнаціональна злагода, а трагічні сторінки історії назавжди залишились у пам'яті,

як нагадування про наслідки, до яких може привести панування у суспільстві негативних стереотипів та упередженості.

**Перший заступник
міністра культури
Тимофій КОХАН**

100 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВАСИЛЯ СВИДИ, НАРОДНОГО ХУДОЖНИКА, ЛАУРЕАТА ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ ВІДЗНАЧАТЬ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

Міністр культури України Леонід Новохатько підписав наказ «Про відзначення 100-річчя з дня народження Василя Свиди».

Відповідно до наказу утворено організаційний комітет та затверджено план заходів щодо відзначення сторічного ювілею

митця на державному рівні. У рамках святкування планується провести науково-практичну конференцію, а також низку вечорів пам'яті, круглих столів, ювілейних виставок, тематичних лекцій, бесід, уроків, конкурсів тощо.

У місті Ужгороді, де жив та працював митець,

передбачено створення меморіального будинку-музею В. Свиди та встановлення меморіальної дошки, а у вересні-жовтні 2013 року тут відбудеться міжнародний пленер різьбярів та виставка скульптури.

Організаційний комітет з підготовки та

проведення заходів щодо відзначення на державному рівні 100-річчя з дня народження Василя Свиди очолив заступник міністра культури України Віктор Балюрко. До складу організації також входять заступники голів Закарпатської та Хмельницької

облдержадміністрацій, заступник міністра культури АР Крим, директори профільних департаментів Мінкультури та Київської міськдержадміністрації, очільники Національної спілки художників України та її осередків, директори музейних закладів та інші.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ФОРМУЄ ДЕРЖАВНУ СТРАТЕГІЮ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ НА 2014 РІК

«На 2014 рік заплановано відновлення загальнодержавних зборів працівників культури, результатом яких має стати цілісне бачення стратегії розвитку культури в Україні», – про це під час відеоконференції з регіонами в Будинку уряду повідомив заступник міністра культури України Віктор Балюрко.

Серед пріоритетних завдань міністерства заступник назвав збереження цілісної мережі закладів культури і

мистецтва, питання щодо підготовки кадрів для музеїв і бібліотек, ухвалення закону про культурну спадщину, який об'єднає три закони: про охорону культурної спадщини, про охорону археологічної спадщини та про переміщення музейних цінностей.

«Крім цього, ми працюємо над створенням Державного реєстру нерухомих пам'яток. На жаль, ця робота відбувається дуже повільно. Сьогодні в Україні налічується понад 140 тисяч різноманітних

нерухомих пам'яток, натомість зареєстровано лише близько 5 тисяч. Ми намагаємося спростити систему внесення до Державного реєстру, тому що наразі вона надто складна», – зазначив Віктор Балюрко.

Окреслюючи перспективи розвитку галузі, заступник міністра культури України наголосив, що в 2014 році заплановано низку заходів, які відзначатимуться на державному рівні. Зокрема, святкування 200-річчя від дня народження Тараса

Шевченка, заходи з нагоди 70-річчя визволення України від німецько-фашистських загарбників, у тому числі конкурс-огляд музейних експозицій на тему Великої Вітчизняної війни, а також Всеукраїнський фестиваль музейних сайтів.

У відеоконференції взяли участь представники Львівської, Одеської, Дніпропетровської та Харківської областей. Заступник міністра Віктор Балюрко висловив подяку учасникам за підготовку та втілення комплексу заходів з нагоди святкування 1025-річчя хрещення Київської Русі.

ПІДСУМКИ ЗАСІДАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РАДИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Відбулося чергове засідання науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури України, що проходило під головуванням керівника ради, заступника директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Мінкультури Віктора Вечерського.

У засіданні, крім членів науково-методичної ради та членів президії, взяли участь гості: президент Єврейської ради України, голова фонду «Пам'ять Бабиного Яру» Ілля Левітас; директор представництва Американського об'єднання комітетів для євреїв колишнього Радянського Союзу Шейхет Мейлах; генеральний директор Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр» Борис Глазунов; начальник відділу розвитку інфраструктури міста виконавчого комітету Токмацької міської ради Запорізької області, головний архітектор міста Токмак Ігор Кюрджиев та інші.

Після розгляду та всебічного обговорення питань, внесених до порядку денного, членами науково-методичної ради були ухвалені наступні рішення:

1. Представлену науково-проектну документацію «Історико-архітектурний опорний план з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів м. Первомайська Миколаївської області» (замовник – управління містобудування, архітектури, комунальної власності та земельних питань Первомайської міської ради Миколаївської

області, розробник – Науково-дослідний інститут пам'яткоохоронних досліджень) схвалити, відзначити її актуальність та високий науково-методичний рівень і рекомендувати до погодження та затвердження у встановленому порядку.

2. Представлену науково-проектну документацію «Історико-архітектурний опорний план з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів м. Токмака Запорізької області» (замовник – Токмацька міська рада, розробник – Науково-дослідний інститут пам'яткоохоронних досліджень) схвалити та рекомендувати до погодження і затвердження у встановленому порядку.

3. Представлену технічну документацію про виконання проектно-пошукової роботи зі встановлення історичних меж поховань братської могили Бабиного Яру та Кирилівського, Єврейського, Мусульманського, Караїмського кладовищ у м. Києві (замовники – представництво в Україні Американського об'єднання комітетів для євреїв колишнього СРСР, директор М. Шейхет; громадський комітет для вшанування пам'яті жертв Бабиного Яру, співолова академік НАН України М. Попович, розробники – Б. Четверіков, інженер-фотограмметрист, асистент кафедри фотограмметрії та геоінформатики Інституту геодезії НУ «Львівська політехніка»; В. Нахманович, провідний науковий співробітник Музею історії м. Києва) взяти до відома.

Висловити вдячність розробникам технічної документації та її замовникам за пророблену корисну і актуальну роботу. Відзначити важливість комплексного врахування всіх методів наукових досліджень зазначеної території для коректного визначення меж земель історико-культурного призначення. Передати екземпляр розглянутої технічної документації до адміністрації Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр» для врахування в роботі під час коригування меж зон охорони зазначеного заповідника та окремих пам'яток, розташованих у цій місцевості.

4. Представлений проект консерваційно-реставраційних робіт на пам'ятці архітектури 1357–1433 рр. (охор. № 309) «Генуезька фортеця „Чембало“, західна куртина та напівкругла башта № 10 цитаделі», м. Севастополь, Балаклавський район (замовник – Національний заповідник «Херсонес Таврійський», розробник – Товариство з обмеженою відповідальністю НТПО «Крим») схвалити в цілому. При проведенні робіт звернути особливу увагу на матеріали та технології виконання робіт із залученням відповідних фахівців-технологів.

5. Затвердити протокол засідання експертної комісії з розгляду питань занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України від 25. 07. 2013 № 4/13.

Наразі за підсумками засідання науково-методичної ради готується відповідний наказ Міністерства культури України, яким буде введено у дію перелічені рішення.

У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗАВЕРШУЄТЬСЯ XIV МІЖНАРОДНИЙ РЕПІНСЬКИЙ ПЛЕНЕР

У м. Чугуїв Харківської області 5 серпня відбулася урочиста церемонія закриття XIV Міжнародного репінського пленеру та вручення премії ім. І. Ю. Рєпіна.

Пленер проводився з 13 липня 2013 року з метою розвитку та популяризації реалістичного напрямку в сучасному образотворчому мистецтві, створення умов для творчого спілкування, обміну досвідом художників-реалістів – представників різних міст і держав; виявлення та підтримки молодих талановитих художників; формування унікальної колекції робіт учасників Міжнародних репінських пленерів.

Під час проведення акції працювали майстер-класи для учнів дитячої художньої школи, молодих художників і художників-аматорів Харківської області.

Крім того, роботи, створені учасниками пленеру, брали участь у конкурсі на здобуття премії ім. І. Ю. Рєпіна.

Відповідно до рішення журі, премію ім. І. Ю. Рєпіна в 2013 році отримають:

- у номінації «Живопис та графіка» – Чурсіна В. І.;
- у номінації «Монументальне та декоративно-прикладне мистецтво» – Курсін Д. Н.;
- у номінації «Скульптура» – Бетліємська Л. В.

УЧНІ КИЇВСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ ЗДОБУЛИ ВИЗНАННЯ НА МІЖНАРОДНОМУ ФЕСТИВАЛІ В НІМЕЧЧИНІ

Дев'ятирічна скрипалька Варвара Васильєва та тріо піаністів у складі Олексія Канке, Тараса Жданюка й Арсена Пахотюка гідно представили нашу країну на масштабному європейському фестивалі. Це учні Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату ім. М. В. Лисенка, яка належить до сфери управління Міністерства культури.

Міжнародний молодіжний музичний фестиваль IJMF відбувся наприкінці липня на теренах Баварії та Тюрингії й складався з низки концертів у різних містах Німеччини. У ньому традиційно беруть участь діти і молодь із європейських країн: Німеччини, Англії, Іспанії, Італії, Латвії, Чехії, Росії та України.

Цьогоріч було проведено десятий ювілейний фестиваль, що відзначився святковим гала-концертом у м. Зеслах (Баварія). На концерті виступили найталановитіші учасники, поміж яких й учні Київської музичної школи-інтернату. Варвара Васильєва грала першою і своєю майстерністю викликала щире захоплення публіки.

ІКОНА ТА САКРАЛЬНА МОЗАЙКА СВЯТОСЛАВА ВЛАДИКИ В ГАЛЕРЕЇ «ICONART»

6 серпня в галереї «ICONART» відбулося відкриття проекту «Частина цілого» іконописця та мозаїста Святослава Владика. Проект представляє особисту візію митця на проблематику розвитку сучасного сакрального мистецтва. У власній творчості

Святослав Владика зосереджується не на окремому мистецькому об'єкті, а пропонує нові просторові рішення сакрального середовища. За словами митця, основою його творчого пошуку є зосередження на цілісності, на гармонійному поєднанні окремих частин. «Саме в досвіді досконалої цілісності можна по-справжньому відчувати сакральний простір», – вважає Святослав Владика.

Виставку «Частина цілого» Святослава Владика можна відвідати до 28 серпня в галереї сучасного сакрального мистецтва «ICONART».

«ПАРК КИЇВСКА РУСЬ» СВЯТКУЄ СПАС

10–11 серпня в «Парку Київська Русь» відбудеться щедра і весела святкування Яблучного і Медового Спасів. Гостей уже біля воріт Древнього Києва привітно зустрінуть хлібом-сіллю і запашними яблуками, а далі на відвідувачів чекають розваги на будь-який смак.

У театралізованих постановках оживуть легенди й міфи про слов'янських богинь Живу та Марену, а вершники із дружини самого князя київського покажуть захоплююче кінно-трикове шоу. Унікальну колекцію коней історичних порід світу представить конюшня князя Володимира.

Свою спритність і кмітливість можна буде проявити в різноманітних «яблучних» та «медових» забавах, а силу – у конкурсі «міцний горішок».

Активні ігри, як, наприклад, «городки», перетягування канату, перегони на середньовічних тачках, бої на мішках дадуть величезний заряд позитиву.

Для маленьких гостей Парку працюватиме дитячий майданчик та Казкова скринька. А поні та віслучок із задоволенням покажуть малечу вуличками середньовічного міста.

Відвідувачі зможуть також взяти участь у древніх обрядах. Омитися водою, спалити всі незгоди у вогнищі та, загадавши щось приємне, зав'язати стрічку на «Дереві бажань». А крім того, можна буде досхочу натанцюватися в запальних хороводах.

Адреналіну додадуть лицарські баталії. А вже цими днями відбудуться бої в рамках Міжнародного турніру з історичного фехтування «Витязь Київського Дитинця».

СВЯТО КВІТІВ НАПЕРЕДОДНІ МАКОВІЯ В ПИРОГОВО

10–11 серпня в Національному музеї народної архітектури та побуту України з 12.00 до 17.00 відбудеться захід «Свято квітів напередодні Маковія».

Відвідувачі свята зможуть познайомитися і стати безпосередніми учасниками давніх традиційних українських обрядів виготовлення обрядових букетів – «маковійчиків», водіння хороводів навколо традиційного символу свята – «Маковія», а також взяти участь у конкурсі на найкращий букет.

На заході будуть представлені характерні для свята Маковія (14 серпня) страви традиційної української кухні: коржі з маком та медом, вареники і пироги з маком та ін..

Під час перебування в Музеї Пирогово в ці дні відвідувачі матимуть змогу провести дегустацію й придбати мед та інші продукти бджільництва з різних куточків України.

Фольклорні колективи з Київської та Житомирської областей познайомлять Вас із чудовими зразками пісенного фольклору літнього циклу свят народно-го календаря.

СТОЛИЧНИЙ МУЗЕЙ БУЛГАКОВА УВІЙШОВ ДО КРАЩИХ ЛІТЕРАТУРНИХ МУЗЕЇВ СВІТУ

Так вирішили експерти першого міжнародного форуму літературних музеїв, що відбувся в Москві. При цьому вони враховували не лише багатство фондів, а й діяльність закладу. Також до переліку кращів увійшли музеї Чехова, Марка Твена, Жуля Верна, Анни Ахматової, Володимира Маяковського та фонд «Батьківщина Шекспіра».

На 73 році життя після тяжкої тривалої хвороби пішла у вічні світи визначна українська поетеса, лауреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, лауреат літературної премії ім. Володимира Сосюри

Ірина Володимирівна ЖИЛЕНКО

Ірина (Іраїда) Жиленко народилася 28 квітня 1941 року в місті Києві в родині службовців. У 1964 році закінчила філологічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Працювала вихователкою в дитячому садку, згодом у редакціях республіканських газет та журналів. Кандидат богослов'я.

Уперше виступила з поезіями в 1958 році. А перша її книжка, до речі, не поетична, збірка нарисів «Буковинські балади» побачила світ у 1964 році. Ірина Жиленко – авторка близько двадцяти поетичних збірок, зокрема, «Соло на сольфі» (1965), «Автопортрет у червоному» (1971), «Вікну у сад» (1978), «Концерт для скрипки, дощу і цвіркуна» (1979), «Дім під каштаном» (1981), «Ярмарок чудес» (1982), «Збулося літо» (1983, вибране), «Концерт для скрипки, дощу і сверчка» (1984, російською мовою), «Останній вуличний шарманщик» (1985), «Вечірка у старій винарні» (1994), «Пори року» (1999), «Цвітіння сивини» (2003), «Євангеліє від ластівки: Вибрані твори» (2006), «Світло вечірнє» (2010). Для маленького читача з-під пера поетеси побачили світ книжки: «Достигають колосочки» (1964), «Вуличка мого дитинства» (1979), «Двічі по два дорівнює кульбабці» (1983), «Казки буфетного гнома» (1985), «Новорічна історія про двері, яких нема, і про те, як корисно іноді помилитися номером» (1986).

Ірина Жиленко вміла виразно й щиро відтворити стан душі й переживання свого ліричного героя, яскраво розкрити дорослі та дитячі характери у складних, драматичних ситуаціях. Вона була вдумливою й людяною поетесою, людиною із глибоким знанням життя.

Рідні, близькі та колеги назавжди збережуть добру пам'ять про Ірину Жиленко – талановиту, самобутню поетесу, працюючу, доброзичливу й світлу людину.

Національна спілка
письменників України
Київська організація НСПУ

ПОНАД 300 ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ БУДЕ ЗАНЕСЕНО ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ НЕРУХОМИХ ПАМ'ЯТОК УКРАЇНИ ЗА КАТЕГОРІЄЮ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

Експертною комісією з розгляду питань внесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, чергове засідання якої відбулося у Департаменті культурної спадщини та культурних цінностей Міністерства культури України, ухвалено рішення про визнання пам'ятками та внесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України за категорією місцевого значення понад 300 об'єктів культурної спадщини на території Дніпропетровської, Харківської, Київської та Хмельницької областей, а також у м. Києві та в АР Крим.

Рішення щодо внесення до реєстру нових об'єктів відбувалося з урахуванням протоколу засідання вченої ради Науково-дослідного інституту пам'яток охоронних досліджень, в якому зазначено, яким саме критеріям порядку визначення категорій пам'яток для внесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27. 12. 2001 № 1760, відповідають представлені на розгляд комісії об'єкти культурної спадщини, а також експертного висновку Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського НАН України.

Зокрема, до Державного реєстру нерухомих пам'яток України буде включено 243 пам'ятки археології місцевого значення, розташованих на території Дніпропетровської (155 курганів, курганних груп та курганних могильників) та Харківської (88 курганів, курганних груп та поселень) областей; 64 пам'ятки історії (Харківська область та АР Крим); 10 пам'яток архітектури та історії (АР Крим, м. Київ та м. Харків); п'ять пам'яток архітектури (Хмельницька область, Київська область, м. Євпаторія та м. Київ); одна пам'ятка монументального мистецтва (пам'ятник радянським воїнам-визволителям у Харкові) та одна пам'ятка історії та монументального мистецтва («Долгоруковський обеліск» у Сімферополі).

Крім того, експертною комісією було визначено 19 об'єктів культурної спадщини (АР Крим, Тернопільська обл., Харківська обл.), облікову документацію на які слід доопрацювати, після чого можна буде повернутися до розгляду питання про їхнє включення (невключення) до реєстру.

Решта шість об'єктів культурної спадщини визнано такими, що не відповідають вимогам пп. 10, 11 порядку визначення категорій пам'яток для внесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та не підлягають внесенню до реєстру. Йдеться

про чотири пам'ятники та пам'ятні знаки радянської доби у АР Крим, пам'ятник Архістратигу Михаїлу в м. Харкові, а також пам'ятник чекістам у м. Києві.

Коментуючи рішення, ухвалене щодо пам'ятника чекістам, заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Мінкультури, голова експертної комісії Віктор Вечерський зазначив: «В основу цього рішення покладено експертний висновок Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, в якому зазначено, що пам'ятник чекістам на Либідській площі Києва не підлягає внесенню до реєстру як такий, що не відповідає необхідним критеріям. Однак, як дуже характерний зразок монументального мистецтва радянської доби, він має бути збережений для подальшого експонування у відповідному середовищі».

Протокол засідання експертної комісії з розгляду питань внесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України було затверджено Науково-методичною радою з охорони культурної спадщини Міністерства культури України.

Департамент культурної
спадщини та культурних цінностей
Міністерства культури України

До 90-ліття «КіЖ»

Пам'яті майстра

Життя в мистецтві

Кость Кошевський

Він з'являвся несподівано в ширококрисому чорному капелюсі, з широкими повільними рухами і зразу займав собою, здавалось, усю кімнату. Лагідна посмішка і погляд іронічний зза окулярів міцно. Міцно ставав серед кімнати, підпираючись палицею:

– Ну от словесних справ майстро, що чути у вас? Чи ніхто не написав ще радянського короля Ліра? Ні? Шкода... Край потрібна така п'єска. Я б її поставив, їй-бо!..

Кость Кошевський посміхався, підходив до полиці, брав книжку і довгими своїми пальцями перегортав сторінки. Він любив і знав книжки. Коли він встигав стільки читати, я не знаю. Бо він завжди працював, робив постановки, керував театром, але знав усі книжкові новини.

В цей час у театрі Юного глядача в Києві гремів мольєрівський «Скапен» в постановці Кошевського. Це була краща вистава в столиці. Натхненним грав Скапена привабливий артист М. Рост. Тут він виявив свої високі здібності. В парі з ним чудово виконував свою роль П. Нелідов. Поставка сповнена вигадки, радості, сміху. Такою постановою міг пишати будь-який театр. Пізніше, на всесоюзному огляді театрів юного глядача в Москві, цю виставу було визнано за найкращу... Але сам режисер не був вдоволений з своєї роботи. Він знав, що може зробити краще, і носив у голові тисячі планів здійснення нових постанов, називав десятки п'єс, які він хотів би втілити на сцені.

Кость Кошевський носив у серці великий неспокій. Це ознака справжнього творця, яким він і був.

Працював він з колосальним напруженням, працював жорстоко, з натхненним захопленням. Ніколи я не бачив його байдужим, коли він виконував постанову, яка цікавила його. Так само він ставився й до акторів, що працювали з ним. Радіючи з кожного успіху актора, він ламав тих, що застигали в своєму ремісництві, підкоряв їх своїй волі, і актори самі потім не впізнавали себе в захопленні роботою. Це я бачив сам, коли довелося мені працювати з Костем Кошевським над п'єсою.

Репетиція закінчилась майже під ранок, бо він забув про час, актори – так само. З перевтоми Кошевський став сірий з лиця. Щось у нього не виходило, робота йшла повільно. Ми вийшли на вулицю. Був прекрасний київський ранок.

Ми пішли в Пролетарський сад. Деревя ще досинали, ховаючи нічну прохолоду. Кость

Кошевський уперто носив одну ідею – створення в Києві другого українського театру. Нехай це буде й театр-студія. Але щоб був радянський театр з новими, свіжими силами, свого мистецького напрямку, високих ідей, театр невпинних шукань, боротьби за нові форми радянського мистецтва.

– Академізм, – це прекрасно. Але це не те... Юнацький запал – ось в чому рушійна сила мистецтва, особливо нашого. Ти зверни увагу, як створювались нові театри Москви – Завадського, Вахтангова, Театр Революції... Треба, щоб молодий радянський драматург приходив у театр із своїм твором і знав, що тут він знайде пораду, доброзичливість, допомогу, коли його п'єсу хочуть поставити, коли вона того варта. А скільки треба поставити класичних речей? Дивно згадувати, але столичний глядач не бачив «Лісової пісні» Лесі Українки. А світова класика? А сучасна західна та американська драматургія? Такий театр потрібен як повітря.

Кошевський розповідав як треба створювати цей театр. Тепер ця ідея втілюється в життя, в Києві почне працювати молодий український театр. Та немає Костя Кошевського, який міг би очолити його. Бо він горів невиситим творчим запалом, цей п'ятидесятилітній юнак. У нього була така глибока віра в радянське мистецтво, віра патріота і сина свого народу.

Кость Кошевський був у Києві до останніх днів, коли німецька навала насувала на Україну. Він пішки прийшов у Харків, бо вже виїхати з Києва не було змоги. Потім він поїхав далі, на схід. Він ніс з собою люту ненависть до німецьких загарбників.

Живучи в Москві, я в жовтні 1943 року одержав від Костя Кошевського великого листа. Він писав:

«...Кола Бруньон! От який образ, на мою думку, мусить відродитися в творчості наших митців, зараз, в цю тяжку другу велику руїну! Не чужий, офранцужений, а свій невмирущий, новий, бо після цієї війни, я вірю, народ наш встане перед усім світом, як народ – Прометей! Боже мій! Які таланти мусять зараз з'явитися! Які неперевершені, титанічні твори повинні написати наші письменники! Наступає ера митців-титанів!.. Які люди на нашій землі! Хто напише епоси про нечувані муки, боротьбу й торжество перемоги-помсти?»

Далі Кость Кошевський переходить на вірші і пише великий вірш, що починається так:

*...О, мій народ, веселий і журливий!
Немов ширококрилий, віщий птах,
Ти грудьми зустрічав криваві зливи,
На згубу йшов із жартом на устах!*

В евакуації Кость Кошевський багато працював як режисер і як літератор:

«За час евакуації я поставив у себе в театрі три спектаклі «Запорожця», «Петра Кримова» і «Руських людей». Міг би зробити і втрос більше... Працюю зараз над сценарієм «Маруся Богуславка», днями закінчую... Начорно майже закінчив «Енеїду» (п'єсу)».

Цікаво, як змінилася думка Костя Кошевського про створення нового театру в Києві. В тому ж таки листі він пише:

«Думаю зараз про українські, і зокрема київські, театральні перспективи, прийшов до глибокого переконання, що в Києві потрібен, і обов'язково, народний український театр! На новій радянській ідейній і художньо-культурній основі, але саме народний за жанром і формою. Виявляється, що український театр наших дідів і батьків живий і невмирущий, його люблять, ним по-справжньому захоплюються, він є дійсно народним театром... Гадаю також, що треба негайно, зараз же утворити спеціальний театр-«розплідник кадрів». Стоїмо перед катастрофою: нема зміни для наших Бучми, Ужвій, Чистякової та ін.»

Про це все думав Кость Кошевський, перебуваючи далеко від України, коли німецькі чоботи топтали наші рідні землі. Він бо всім серцем і душею вірив у нашу перемогу і так написав про це у вірші, який ось перед моїми очима, надісланий ним самим:

*Як життєдайне сонце не згасити,
Як не спинити вічний рух планет,
Так нас не подолати й не скорити,
Бо й відступаючи ми йшли вперед!*

Олександр КОПИЛЕНКО

Помер Кость Кошевський

Тепер от удивляєшся в лави наших робітників на неосяжному полі нашої культури і бачиш: порідшали ті лави, не видно густої Костевої постаті, – порожнеча в перших рядах на тім місці, де ще недавно стояв Кошевський, – і порожнеча чималенька, так ніби те місце заступала не одна людина, а кілька їх...

І шкода, і жаль бере, і сум охоплює...

Особисто я давненько знав Костя Петровича Кошевського.

Був він тоді стрункий і молодий, високий і гнучкий, з буйною шевелюрою і великими веселими, гарячими голубими очима...

Було це 1914 року.

Тоді й у таких, як я, ще не було таких лисин, і їм хотілося співати щовечора якоїсь веселої.

Приїхав Кость Кошевський з Донбаса. Здається чи з Алмазної, чи з Алчевської.

Працював він там на шахті, бунтував у шахтарському драмгурткові, драмгурток для його натури здався завузьким, – покинув він усе: батьків, шахту, роботу, драмгурток і полетів воювати Київ.

Прибув він у фрак у лискучому циліндрі, випрасуваних штанях і в лакових черевиках.

На нас, що тоді фельдшерували й екстерни чали, щоб до університету вибитись, подивився згори вниз і кинув:

– Городські називаєтесь! Столичні! А подивіться но на себе! Спите!

Дивилися ми на цього красуня-парубка й думали:

– І де воно таке взялося? Хто їх таких родить?

Потоваришували!

І скільки ж тих бесід було! Та яких бесід! З уст не слова летіли, а вогонь, з очей – іскри, серця палали, душі груди розпирали, думки – мозок рвали на клапті!

Чого тільки не бажалося, чого тільки не хотілося!

А найбільше, – це вже по секрету, – хотілося їсти, бо якраз оцієї їжі, – не духовної, а просто сала! – було дуже й дуже обмаль.

Циліндр – воно непогано, добре, що й фрак, – а чай без цукру не дуже смачний, хоч і при піднесеному настрої.

І от метаморфоза з Костем на очах: продається циліндр і фрак, і лакові черевика, утихомирюється зовнішній бунт, стихає самовпевненість («Я, мовляв, вас усіх повоюю, бо я все знаю!») і починається вчення.

Не розпач, що не признали за «генія» не розчарування, – а розуміння свого справжнього становища, і вчення.

Робота, щоб дійти того, про що мріялось, щоб добитися того, про що думалося, що вже готовий!

Книжки, бібліотеки, театри, лекції...

І робота, робота, робота!

Коли кинеш оком назад, передивишся всю путь, яку пройшов Кость Кошевський, – аж зігнешся, згадавши, скільки труду повернула ця людина, щоб дійти того, про що мріялось в ті часи, коли на голові хвацько стирчав циліндр, і молоді груди облягав «хорошо сшитий фрак»...

І таки Кость свого дійшов!

З шахтаря до верховин мистецтва!

Не так це, дорогі товариші, легко!

З щабля на щабель, все вгору, вгору, вгору...

Певна річ, що не бігом, не галопом, поволеньки, з трудом, оступаючись, не легко дихаючи, та, проте, все вгору, вгору, вгору...

Як по-справжньому кохався Кость Кошевський у книжках, у картинах, у скульптурі!

Ну, і, само собою розуміється, в театрі!

Як він багато читав!

І як же ж боляче, що, дійшовши того стану, коли б уже можна дати для театру й для культури своє, вистраждане, витрудоване, – зупинилось серце...

Багато Кость Кошевський зробив.

Про це напишуть фахівці...

Мені тільки хотілося згадати прекрасну людину, доброго друга, великого трудяку, густу постать нашого культурного фронту, що так і невчасно і передчасно нас покинула.

Земля Радянської України не буде для Костя Кошевського важкою.

Остап ВИШНЯ

Номер від 3 квітня 1945 року
Передруковано з оригіналу, орфографію збережено

Дорога кожного митця веде до свого храму

У харківському інформаційно-виставковому центрі «Бузок» відкрилася виставка робіт іконописної школи при Харківській духовній семінарії. На суд громадськості представлено п'ятдесят кращих ікон, написаних учнями цього навчального закладу.

– Харківська іконописна школа відома в Україні. Її майстри роблять усе, щоб написані ними ікони зберігалися і передавалися поколіннями, – сказав на відкритті голова Харківської облдержадміністрації Михайло Добкін.

– У кожному написану ікону автори вкладають свою душу, серце і любов, – зазначив архієпископ Харківський і Богодухівський Онуфрій.

Загалом Слобожанський іконопис знаний ще з середньовіччя. На жаль, іконописні школи, що існували тоді при монастирях, за часів радянської влади закривалися. І тільки з відродженням України почали знов організовуватися іконописні школи і майстерні в державних навчальних закладах та приватних установах, монастирях, які стали джерелом духовного мистецтва. Сьогодні в нашій культурі ікона посідає значне місце, як складова церковного і світського інтер'єру.

Традиції візантійського іконописного малярства відродилися на Слобожанщині на початку XXI століття у Свято-Покровському чоловічому монастирі. Іконописний гурток було засновано для

На відкритті виставки

парафіян у церковному приміщенні на території храму святих апостолів Петра і Павла художником-іконописцем Наталією Чуриловою та священником Валентином Ковальчуком. У його роботі брала участь талановита світська молодь, яка закінчила або навчалася в мистецьких вишах Харкова, котра прагнула опанувати давню візантійську техніку ікономалярства.

Перш за все Наталя Митрофанівна прагнула передати гуртківцям уміння розкрити духовну красу ікони і богослів'я твору. Адже ікона – це богослів'я у фарбах. Якщо в часи іконоборства ми рятували ікони, то нині вони повинні рятувати нас.

Наталя Чурилова – професійний художник. Стажувалася в реставраційних майстернях Москви, закінчила іконописну школу в Загорську (Росія), працювала реставратором ікон у

Свято-Успенському чоловічому монастирі у Святогорську. І коли постало питання про організацію школи іконопису, то ні в кого не було сумніву щодо її кандидатури на посаду директора.

Сьогодні термін навчання у школі чотири роки. Тут навчають майстерності 30 талановитих учнів віком від 15 до 35 років. Вони детально вивчають традиції українського іконопису часів середньовіччя, порівнюючи їх із візантійськими та руськими врублевськими зразками.

Варто зауважити, що в іконописній майстерності дотримуються канонічних правил при написанні ікон: іконографії, композиції та колориту. І разом з тим усім колективом цієї школи створюється своєрідний Слобожанський стиль. Написану в Харкові ікону можна відрізнити поміж інших.

Спочатку «першокласники» освоюють написання орнаментів, одягу і букв, потім – частин тіла (голови, рук, лику Святого), вивчають техніку приготування фарб, яєчної темпері, роботи з дорогоцінними металами (сусальним листовим золотом, оскільки золото і срібло символізують в іконі присутність Бога, тому що вони не мають тіней), виготовлення дощок з липи – основи дерев'яних ікон, нанесення левкасу (ґрунтування).

– Ми вчимо не механічному копіюванню, а осмисленому підході до процесу ікономалярства. Адже ікони створюються з притаманним будь-якому автору індивідуальним стилем і світобаченням, – говорить заслужений художник України Наталя Чурилова.

Процес написання ікони сповнений таїни. Перед такою роботою обов'язкова молитва художника. Надалі в повній тиші триває малювання. При тому жодних мирських розмов. Та й підписувати роботи в церковній творчості не прийнято.

– Мені подобається іконописання, і я із задоволенням опановую його. Я вже написала кілька ікон. Цю роботу не можна порівняти ні з якою іншою. Вона настільки одухотворена, що ніколи не відчуваєш від неї втоми, – розповідає художниця Наталя Мороз.

Сьогодні люди потребують духовного спілкування, і тому на відкритті виставки завітало чимало харків'ян і гостей міста. Світлі образи змушують відвідувачів зупинитися біля експозицій, де кожен думає про своє.

– Харківська іконописна школа – одна з небагатьох в Україні, яка має такий високий творчий рівень і такі багаті традиції. Художники і церква завжди співпрацювали і надалі співпрацюватимуть. Бо дорога кожного митця веде до свого храму. І щоб ця робота надалі була більш плідною, створюємо художню раду при Харківській єпархії, – зауважив голова Харківської обласної організації НСХУ Віктор Ковтун.

Володимир СУБОТА,
власник «Культури і життя»
Харків

«Християнські традиції. Сила Духу»

Таку назву має виставка, яку демонструють з нагоди 1025-річчя хрещення Київської Русі, в Срібній залі Українського фонду культури заслужені діячі мистецтв України Даниїла та Роман Луни.

Лялькові композиції фіксують відзначення в країні свят Різдяного циклу та Великодніх.

Окремі елементи автентичних костюмів відображають належність до певних регіонів України з їхніми звичаями і обрядами. Вдало використані різноманітні символи – віночки, стрічки, прикраси, зачіски та регіональні відмінності одягу. Лялькові композиції не мають аналогів у світі.

У Різдяній композиції бачимо, як лялечки колядують, щедрують, приймають дари. Тут є і коза, і шопка, і Маланка та різдяні зірки, що відповідають усім канонам і кольорам, які є в різних куточках України. Навіть є лялечка, яка грає на цимбалах і виконує «Щедрика»!

Дух Великодня в іншій композиції передають дзвіниці і копії литих дзвонів

Києво-Печерської лаври. Милують око мініатюрні писанки, крашанки та кошики, приготувані для освячення.

Ще одна композиція відображає Великодній обід, на який зібралися і діти, і батьки. На столі все, що має бути

насправді: масло, хрін, ковбаска, бурячок, і, звичайно, паски зі свічечками. У руках діти тримають писанки так, що

здається, за традицією, ось-ось розіб'ють їх одна об одну. У кого залишилася ціла – той і переміг.

Відображено побут традиційної української хати, бачимо також мініатюрну Біблію та ікони.

«Ми хотіли показати силу духу християнських традицій через святкування Великодня та Різдя в Україні, – каже член правління Фонду культури Роман Лунь. – Відповідно оформили, використали підсвітку.

Бачите – тут і кераміка, і маленькі дерев'яні вироби, все зроблене руками, навіть підсвічник. У ляльок натуральні прикраси – перли та корали. Звичайно, це вимагає зусиль, вироблення однієї ляльки займає приблизно місяць».

Відвідувачі виставки залишили чимало схвальних відгуків. «Лялькові композиції наповнені Добром та Любов'ю, а витончена майстерність і національний Дух радує серце!» – зазначила письменниця Зоя Ружин.

Світлана СОКОЛОВА

Натхненні осяння піаністки Ірени Портенко

Можливо, її ім'я відоме не кожному українцю. Хоча ця жінка примножує сьогодні славу українських артистів у своєму мінливому жанрі. Вона – піаністка. А саме піаністи є найбільшими індивідуалістами серед музикантів. Адже вони здатні самотужки проіснувати на концертній естраді протягом усього життя, не потребуючи на сцені жодного «сусідства» колег...

Ірена є яскравою представницею сучасної піаністичної школи одразу в двох сенсах – і позитивному, і негативному. Вона має оволодіти величезним репертуаром, послуговуючись бездоганною технікою, пам'яттю та рухливістю пальців. На сьогодні це зумовлює конкурентоспроможність кожного піаніста, який активно концертує, викладає й претендує на приналежне майбутнє. Утім артистка змушена дещим поступатися заради кар'єри. Зокрема, вона трохи втрачає в музикальності та чутливості, не надто замислюючись над найтоншими нюансами у виконуваних творах. То не є провиною Ірени, а радше – даниною сучасній моді. Як це пояснити? Спробуймо розібратися...

Ірена Портенко (США)

Висловлений докір аж ніяк не претендує на «істину в останній інстанції». До того ж, поза сумнівом, Ірена є натхненним «трибуном», піаністкою великих залів. Це зумовлює її манеру самовираження за інструментом. Та й існує чимало її записів, які руйнують таке упередження. Наприклад, записи деяких етюдів Шопена. Особливо ж прояснює внутрішню сутність піаністки «живий» запис фа-мажорної сонати Йозефа Гайдна. Цю найпрекраснішу в світі музику піаністка грає з таким Божим натхненням, якого можна побажати кожному

сьогоднішньому виконавцю. Вона зуміла сконцентрувати темпоритм сонати саме так, як її жадає почути нинішній слухач. А це є вдалим прикладом майстерної «адаптації» музики віденських класиків до сучасності.

Ірена мешкає в США, поблизу Нью-Йорка. Вона також викладає фортепіано.

Один з її важливих концертних дебютів відбувся в супроводі Національного симфонічного оркестру України, коли вона виконала концерт Йозефа Гайдна. А в 2008 році Ірена виступила у нью-йоркському Карнегі-холі з

24 етюдами Фридерика Шопена. Грати твори Шопена, багаторазово увічнені в запису найкращими піаністами, – надто відповідально, але той виступ отримав виключно позитивні відгуки провідних американських газет. І відтоді почалася винятково успішна кар'єра Ірени.

Також хочеться сказати про «Фантазію на тему Паганіні» Сергія Рахманінова, яка не так давно прозвучала у її виконанні в Колонному залі імені Миколи Лисенка Національної філармонії України. Тут піаністка показала слухачеві саме те, що становить її найглибшу музикантську суть. Яскравість, блискуче володіння клавіатурою, гранична зосередженість і впевненість – то лише деякі риси, притаманні її грі й проявлені того вечора.

У репертуарі Ірени Портенко понад 25 фортепіанних концертів найвизначніших авторів – від Йоганна Себастьяна Баха до Семюела Барбера, які вона грає з різними диригентами й оркестрами світу. Цей список містить більшість вагомих позицій світового репертуару в цьому жанрі. Її сольні виступи включають твори найрізноманітніших стилів – від музики бароко до опусів

Софії Губайдуліної й Валентина Сильвестрова. Таке прагнення до різноманітності свідчить про неабиякий внутрішній потенціал музикантки, здатність уловлювати ритми сучасності.

Ірена залюбки погоджується виступати і як концертмейстер та ансамблістка. А найтонше, суто музикантське розуміння колег – то є найбільший дар, притаманний лише небагатьом піаністам. І саме про нього свідчать численні записи й виступи Ірени Портенко.

Аналізувати чималий творчий доробок Портенко заважко. До того ж, «говорити про музику – це все одно, що танцювати про архітектуру». Краще прийдіть на її концерт або послухайте записи. Зауважте, що піаністка завжди готова до експериментів, зокрема – у царині джазу, де вона цілком органічно виявила себе як музикант. Отже, чекаймо на Ірену в Україні. Такі музиканти завжди різнобарвлять наше музичне життя і прикрашають філармонійні афіші.

Олександр МОСКАЛЕЦЬ
Фото Юрія ШКОДИ
Повний текст читайте
у журналі «Музика»

Хор «Viva la musica» – посол української культури й духовності

У славній своїми музичними традиціями Одесі хор «Viva la musica» вже понад два десятиліття вважається одним із найкращих. Перед гастрольною поїздкою містами Німеччини цей молодіжний колектив, очолюваний Наталією Кьон, продемонстрував нову програму своїм рідним, друзям та шанувальникам у приміщенні Одеської кірхи – церкви Святого Павла, центрального лютеранського кафедрального собору України.

Хор розпочав свій виступ із «Благослови, душе моя, Господа» Кирила Стеценка – антифону з Другої Літургії Святого Іоанна

Златоустого. Далі прозвучали два псалми Дмитра Бортнянського, у яких відлунюють мелодії українських народних пісень і традиційного церковного співу, псалом сучасного нашого композитора, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка Ганни Гаврилець «Боже мій, нащо мене ти покинув».

Презентувати Україну в світі творами такого високого мистецького і духовного рівня – почесно й відповідально. Двадцять юних виконавців, здебільшого студентів та аспірантів музикакадемії й педуніверситету, демонструють чистий і гармонійний акапельний спів.

Колектив, який постійно оновлюється, зачаровує слухачів неабиякою культурою звуку, тембровим і динамічним багатством, яскравою емоційністю й виразністю.

Німецька духовна музика була представлена в концерті творами Йоганна Себастьяна Баха, Людвіга ван Бетховена, Мельхіора Вуліпіуса, Фанні Гензель та інших композиторів. Поновив колектив у репертуарі також п'єсу, що є своєрідним саундтреком до фільму Фрідріха Мурнау «Носферату – симфонія жаху» – шедевра епохи німого кінематографа. Чотири роки тому хор супроводжував своїм співом демонстрацію цієї стрічки спільно з автором музики П'єром Озером, який виконував партію фортепіано. А окрасою програми стали номери з ораторії «Карміна Бурана» Карла Орфа.

Головна мета «Viva la musica» – сприяння розвитку духовних і культурних зв'язків Європи й України. Співаки прагнуть розширювати й збагачувати взаємні уявлення про музичне мистецтво народів із різними культурними традиціями. Цим і зумовлений добір репертуару. В Україні хор виконує здебільшого маловідомі духовні й світські старовинні, класичні та сучасні твори композиторів різних

Концерт хору «Viva la musica» в Одеській кірці

Ансамбль старовинної музики

країн, а під час зарубіжних поїздок у його виконанні звучать шедеври української класики та обробки народних пісень. Серед творів, які слухачі нерідко просять виконати на біс, пісні «Щедрик», «У гаю зеленим», «Ой ходить сон», «Стелися, барвінку». Колектив не раз був удостоєний лауреатських звань на міжнародних хорових конкурсах і фестивалях в Україні, Італії, Австрії, Польщі, Німеччині, Румунії.

Гастрольна поїздка до Німеччини здійснюється уже не вперше. Оскільки хором почасти опікується одеський «Баварський дім», то й маршрути поїздок здебільшого проходять по Баварії. Спонсорів колектив не має, тож співаки виступають у кірхах і культурних центрах як волонтери. Нерідко на проживання

їх запрошують німецькі родини, влаштовують для них обіди, знайомлять із пам'ятками архітектури, організують відвідини музеїв.

Особливо тепло приймають одеситів жителі міста-побратима Регенсбурга. Графік гастролей українок напружений: щоранку – переїзд автобусом до нового міста, далі – репетиція, участь у богослужіннях, концерт, спілкування із шанувальниками музики, екскурсія.

Наостанок залишається побажати хору «Viva la musica», який взяв на себе місію посла української культури й духовності у світі, успіху в його подвижницькій діяльності.

Сергій ГОРИЦВІТ
Фото автора

Франко. Missia. Нагуєвичі

Творче дітище фестивалів «Fort. Missia» та «Франко Фест» – Міжнародний фестиваль мистецтв «Франко. Місія» завершив свою десятиденну мандрівку різними просторами, візіями та думками. Місія completed, перший етап Франкового перезавантаження, вдався та відкрив шлях планам для наступних звершень.

Три дні перебування на вже звичній території оборонних фортів Першої світової війни біля українсько-польського кордону, опісля мандри із дискусіями, лекціями, літературними читаннями та концертами через Судову Вишню, палац Фредрів-Шептицьких (с. Вишня), Самбір, Добромиль та Дрогобич. І так аж до малої батьківщини Івана Франка – села Нагуєвичі.

Як це не дивно, та цьогорічна прикордонна діяльність не зібрала такої навали відвідувачів, як попередні фести. Але це не завадило доброму проведенню часу тих, хто все ж приїхав.

На фортах уже традиційно розташувалися арт-об'єкти художників, здебільшого не підв'язані до Франкової тематики. Також на затишному, захопленому від прямого людського погляду, форті діяла літературна сцена, яку захопили поети. Серед них Галина Крук, Павло Коробчук, Тарас Малкович, Григорій Семенчук, Юрій Издрик, Маріанна Кіянська, Мар'яна

літературної частини фестивалю Юрко Кучерявий. – Відвідувачі також дуже гарно сприймали концерти. Я підозрюю, що вони чи не вперше в житті чули вживу подібні музичні колективи. Це був Ryan Socash, це Marinita, це Miąsz. Подібну музику вони чули вперше. Потім до нас долучилися лужицькі серби. Великим здивуванням, для багатьох навіть шоком, було те, що наші брати-слов'яни, лужицькі серби, які живуть у Німеччині можуть бути пост-панками і ще й виконують „Вічного Революціонера“ в такому стилі».

Заповіднику поблизу літературно-театральної сцени.

«Ми того року свідомо вирішили не розрізняти аматорів і професіоналів, тому всі об'єкти, які тут створені, не є зазначені і не підписані. Їх можна оцінювати, здогадуватись, або й натрапляти випадково», – розповів про концепцію творення ленд-артів на Франкофесті куратор мистецької частини Влодко Кауфман.

Разом із першими художниками в четвер приїхали також перші відвідувачі, хоча основна маса гостей спостерігалася вже в п'ятницю-суботу, коли й почало розростатись наметове містечко, займаючи поле між головною та off-сценою, перед головною сценою, а частина гостей заселилась і в Заповідному лісі. Окрім того, багато хто приїхав уже на останній день, на вечірню музичну програму.

А щоденна музична програма тривала не інакше, як до 4 години ранку. Off-сцена стала майданчиком для виступу молодих виконавців у світлу частину доби, а вночі її заповнювали представники drum'n'bass і залишались із найбільш витривалими гостями аж до ранку. Літературно-театральна сцена звучала добре відомими голосами Zapaska, Freddy Marx Street, Один в каное та DrumТеатру.

Проте найбільше людей збирала головна сцена: Corna

Kruswa, Rock-H, музично-словесний коктейль від Vandurband'у, Місько Барбара, Гич Оркестр та майстерна дівтора із «Петросу», Кому Вниз, Кораллі, Kozak System. А, власне, недільні гості фестивалю приїхали спеціально, аби почути Ніно Катамадзе та Insight, які потішили драйвовою програмою з роковими нотками, виконанням пісні грузинською на слова Франка, а головне безмежною любов'ю до кожного гостя. І жвавим завершенням виступів на головній сцені стали Олег Скрипка із Ле Гранд Оркестром та українсько-франкомовним Франком.

Загалом музики було дуже багато й дуже різної. І всі гурти

виконали обов'язковий пункт – заспівати пісню на вірші Івана Франка: для когось це виглядало як формальність, але дехто, як і Ніно Катамадзе, справді вклав у цю роботу себе.

Важливе місце у програмі заключної частини належить також літературно-театральній сфері – дискусіям, обговоренням, презентаціям, поетичним баталіям, виставам, театральним імпрізаціям та майстер-класам. Вона представлялась на фестивалі і Поетичним прокиданням, і 6-м Західноукраїнським «Поетичним батлом», і презентацією книжки «Франко. Перезавантаження» та лекціями її авторів, ґрунтовною підсумковою дискусією, виступами театрів Різні люди, Алтер, Мутабор, IMPROV Group, нічними читаннями поеми «Мойсей» та іншою розлогою діяльністю.

Савка, Катерина Оніщук та багато інших.

Щодо музичної частини прикордоння, то символічним виглядає її старт із виступу гурту однойменного із казкою Франка – Абу-Касимових капців. Неймовірними видалися Kalo Chavo із піснею ромською мовою на вірш Івана Франка та Marinita & Agabeuli Brothers із адаптацією вірша на давньоєврейську.

Зокрема, Marinita & Agabeuli Brothers були одними із тих музикантів, які вирушили в літературно-концертну мандрівку містечками Львівської області до Нагуєвичів.

«Ми їздили таким невеликим мандрівним табором, циганським, але переважно в залах на дискусіях сиділи мешканці тих міст, – розповідає куратор

Отак дивуючи й тішачи своїх гостей, фестиваль дістався до Нагуєвичів, де на полях, у Заповіднику та в самому Меморіальному музеї Івана Франка розгорнулася активна діяльність із питань Франкового перезавантаження.

Навздогін літераторам ще в четвер до останнього місця дислокації перебазувались і митці, які працювали в Поповичах, а поповнили їхню команду молоді дрогобицькі художники. Всі вони творили свої арт-об'єкти включно і фестивальну п'ятницю, і суботу. В цілому на території поряд із Нагуєвичами розташувались близько 20 робіт, охоплюючи і простір біля частин наметового містечка, і поруч з головною та off-сценою, а кілька творінь опинилися і в

Поряд із забавами для дорослих свою територію мали й діти. Центр дослідження літератури та юнацтва привіз на фестиваль польову бібліотеку для дітей. Із літературою для всіх: від найменших, для яких спеціально припасені книжечки із тканини, і до старших – 20-25, яких також зацікавили різноманітні казки.

«Дитина підходить, бере книжечку і просить її почитати, або ж ми самі пропонуємо дітям, а давайте ми вам почитаємо», – розповідає координатор дитячого майданчика Оля Довгань-Левицька.

Тут із дітьми також малювали (наприклад, персонажів із книжок), ліпили з пластиліну, складали конструктори та бавились у різні ігри – усілякі цікавості, аби батьки могли своїх чад трішки й залишити.

А на завершення, коли вже й дитячий майданчик, і головна сцена, і музеї пішли на спочинок, найстійкішим фестивальникам у ніч із неділі на понеділок літературна сцена дарувала останній акорд виступом IMPROV Group та театру «Альтер».

Адріана СТАХІВ
На фото – виступи колективів
Фото надане Молодіжною
інформаційною спільнотою
«Сіль» soli.com.ua

ЖНИВА 2013 – Домоткань

Під такою назвою відбувся Міжнародний етнографічний фестиваль в Національному музеї народної архітектури і побуту України.

Захід організувала творча майстерня «ЕтноТолока» за підтримки Міністерства культури України та КМДА.

На полі жали, а неподалік церкви пряли і ткали. Над музеєм просто неба на околиці Києва поблизу села Пирогів лунали різноголосі жнивні пісні, українські псалми і канти та навіть фольклор донських козаків.

Вправно жнуть учасники гурту «Муравський шлях»

ЖНИВА ТА ПІСНЕСПІВИ

Відвідувачі побачили атрибутику старовинного жнивного обряду. З інтересом спостерігали за роботою учасників гурту «Муравський шлях» із Харкова Катерини Комарової та Василя Міщенко, які жали. Стали учасниками свята зажинок. Гостей навчали робити перевесло – обв'язувати сніп скрученою соломкою, щоб потім не розмотувався. З'ясувалося, що ці вміння прислужуються людям і сьогодні.

«Уміння жати знадобиться там, де хочуть зберегти елементи традиційної культури, та в художніх ремеслах. Застосовують його на приватних полях, де не пройде комбайн і де потрібно зберегти соломку, – розповіла Мирослава Семенова, співачка дослідницько-виконавського гурту «Муравський шлях». – Дивіться – у музеї хати криті соломкою. Скошена комбайном для такого покриття не підійде – буде м'якою і пропускатиме воду. Лише серпом жне, щоб

зберегти матеріал для робіт, відомий соломкар Харківщини Галина Воловик.

У нас жнивна традиція не дуже добре збереглася, бо Харків, як казав Маяковський, «живий, трудовий, залізобетонний» і, мабуть, першими, які зникли, були жнивні пісні. Або їх уже співали під час інших польових робіт. Отакі і ми виконуватимемо – «Косарі косять, а вітер повіває» (співалася під час косовиці) та інші, ліричні. Знайомимо з автентичним фольклором, який збираємо в експедиціях переважно по Харківщині.

Мені тут дуже подобається. Фестиваль один із найавтентичніших, де зібралися колективи, які відтворюють традицію, виконують пісні без обробки».

Виступ «Муравського шляху» відбувся прямо на полі. Потужно звучали фольклорні твори у спільному виконанні з автентичним гуртом «Древо» із села Крячківки Пирятинського району Полтавської області. «Древо» презентувало і свій репертуар.

«Ми представили пісні обжинкові, жартівливі, – коментує виступ старожила ансамблю Надія Роздубара. – «Усі кури на сідалі», «Вітер віє-повіває», «Ой у полі билина стояла» та інші. Ми з чоловіком майже 55 років співаємо в цьому гурті. Нині в нашому колективі є й молодь. Побували в Німеччині, Польщі, в Болгарії Гран-прі завоювали...»

Майстер-клас із ткацтва

Разом із «Древом» співав і Юрко Фединський із Крячківки. Слухали його дружина Марія з дітками та пані Маруся із Франції. Всі вони – козацький табір, де вчать грати на кобзарських інструментах і робити їх. В арсеналі – кобза, бандура, бубен, басоля тощо. Пан Юрій з української родини, народився у США, але повернувся

в Україну, де живе вже років тринадцять і займається кобзарською традицією (співає традиційний репертуар під супроводом).

«Краще тут займатися цим, ніж у заморському краї, бо там – то зовсім інакший сюжет. Тут підтримується народний дух і єдність, самоцінність людини, можна почути народне звучання, якого ми ще не чули», – каже він.

Прийшли послухати бабусь майбутні фольклористки Марія Гринчук та Василина Ткачук: «Ми цікавимося цим, бо то наша історія, без якої, як відомо, немає майбутнього, – сказала Марія Гринчук. – Я учасниця гурту Центру фольклору та етнографії КНУ імені Шевченка. Ми співатимемо псалми, записані на касетах 80–90 років. Більшість тих, хто їх співав, уже пішли від нас, церква свого часу народні псалми відкидала, а радянська влада забороняла. Жанр недосліджений, і ми стараємося з ним знайомити.»

ДОМОТКАНЬ

Підтемою нинішнього фестивалю стала «Домоткань», що завжди несла в собі магичну енергетику оберегу та супроводжувала людину у всіх ключових моментах її життя: в полотно загортали дитинку під час хрещення, на полотні вишивали весільні рушники, полотняний вишитий рушник давали з собою на службу в армії, на полотні труну опускали до могили... Тому відвідувачі із задоволенням працювали в майстер-класах із прядіння на веретені та самопрядці, вичісування мички, тіпання льону, снування основи тощо. Охочі змогли напружати льняних та шерстяних ниток, виткати полотно, вибілити його, пофарбувати натуральними барвниками або ж нанести малюнок масляними фарбами за допомогою старовинної техніки – «вбійки», навчитися правильно кроїти українські сорочки та вишивати їх.

Килимарниця Надія Дрищук вчила ткати доріжки традиційною скісю. «Цьому станку понад 100 років, – каже директор Косівського художньо-виробничого комбінату КРОНСХУ Любова Ракевич. – В Косівській регіональній організації працює багато ткачів, килимарів. Це члени Спілки художників, заслужені майстри, лауреати державних премій. Ми привезли майстер-клас із ткацтва і ліжникарства (ліжники – це ковдри з натуральної овечої вовни). Майстриня, яка в нас працювала, показує, як прясти. Ліжники служать довго, дуже корисні для здоров'я, до сьогодні гуцули сплять на невичесаних ліжниках. На підлозі стелили гуцульський килим.

Користуючись нагодою, хочу сказати, що нині маємо проблему з виробництвом шерсті. Ще за часів Радянського Союзу працювало багато фабрик, заводів, котрі її випускали. Тепер вони закриті, що прикро, бо ми хочемо відновити гуцульський килим з яскравими кольорами і не можемо, оскільки не маємо шерсті потрібних кольорів. Купуємо її в Молдові, але там більш

Родина Фединських

Демонструється автентичний український одяг

Виготовлення крайки

Співає гурт «Древо»

Гість із Росії – керівник ансамблю «Казачий круг» В. Скунцев

пастельні кольори... Колись нашіми килимами забезпечували весь Союз, і тепер люди не перестали ними цікавитися...»

Уміння, набуті на майстер-класі, знадобляться й тим, у кого є верстат удома, адже верстати працюють за одним і тим самим принципом.

Косівський комбінат представив килими, верети від кращого на Гуцульщині веретаря Ігоря Дрищука та інші вироби. Ганна Копильчук, яка донедавна працювала там же, пряла і ткала на верстаті ліжникову доріжку. Вона продемонструвала свої вироби і повідомила, що гуцульські ліжники виготовляють лише в селі Яворів Косівського району Івано-Франківської області.

Майстриня Олена Прокоп'юк-Шкрібляк із цього ж села показує маленькому Владу, як робити серветку. Хлопчик хоче подарувати її бабусі. «Він, мабуть, почув, як я сказала, що колись це була чоловіча робота. Спробуй натиснути на ті підніжки, та й намотувати основу чоловічі руки треба. В мене чоловік працює разом зі мною», – каже ткаля. Вона любить спостерігати за природою, – коли роса на траві, взимку іній, коли місяць світить, – і побачену кольорову гаму використовувати в роботах.

Юлія Тушко показує, як робити гобелени на рамі. Запевняє, що можна зробити на гобелені навіть портрет «один в один». Майстриня закінчила Київський національний університет технологій і дизайну, а перед цим Решетилівський художній ліцей, і бажає всім дітям пройти таку школу, бо в університеті, на її погляд, вчать більше теоретичному, ніж практичному.

Волонтер Ірина демонструє, як працюють з автентичними веретеном і самопрядкою. Охочих навчитися вистачає. «Прядіння шерсті нині побутує. Ось до обіду підходила дівчина, запитувала, як прясти, бо в неї багато собачої шерсті. Цікавляться ті, хто тримає довгошерстих кіз або овець».

А неповторними ці майстер-класи зробили мелодії, які відтворювалися музикантами на старовинних інструментах.

Кобзар Тарас Силенко з Києва грав у супроводі старосвітської бандури – музичного інструменту, що дивом дійшов до наших днів. Співець виконав «Слово о полку Ігоревім» та білину про трьох богатирів, а керівник ансамблю «Казачий круг» з Москви Володимир Скунцев музикував на донському козакому релєї, похідному інструменті донських козаків, який нагадує ліру. В його репертуарі протяжні історичні пісні, духовні вірші. «Я твори у Волгоградській області ще в 70-х роках записував від дідуся і бабусь, – каже він і ділиться враженнями від фестивалю: – Унікальний музей, дерев'яне зодчество, таке багатство бачимо вперше, – не показне, а натуральне».

Учасники ансамблю «Радониця» з міста Сімферополя виконували жартівливі пісні, показували ігри та розповідали дітям, як у старовину гралися, поки батьки були в полі. Діти, наприклад, водили хоровод і заплітали своєрідного шума.

ETHNO-FASHION EVOLUTION

Тематику «Домоткань» завершили події одного із найцікавіших майданчиків Ethno-fashion evolution.

Показали еволюцію одягу з XIX століття і до сьогодні. Показ одягу з колекції Олени Скрипки, Юрія Мельничука, Ігоря Перевертнюка, Євгена Дмитрука і Володимира Щибрі продемонстрував, в якому вбранні ходили наші пращури на свята. Коментарі, що супроводжували показ колекції, допомогли звернути увагу на особливості. Запам'яталися виходи моделей у строї з борщівською сорочкою, завжди упізнаваній завдяки чорній вишивці, у строї зі східного Поділля (Одеська область) з сорочкою і коричневими нитками та вдягненим поверх неї сарафаном, а також у вбранні, характерному для середнього Поділля, представленого Хмельницькою областю. Вбрання демонструвала модель, яка відтворила образ заможної молодиці, про що свідчили дві хустини, – одна завита зверху, а друга – під бороду. Колекціонер Олена Скрипка продемонструвала стрій Буковини. На ній була сорочка, вишита пацьорками, або бісером, і тканий перебірний пояс. Задоволення публіці доставили маленькі та дорослі моделі від майстерні «Шляхетний одяг», що представила модернові речі.

Протягом двох днів створювалася колекція під керівництвом

Учасники білоруського гурту «Старое сяло» танцюють під українську мелодію

Виступ колективу «Радониця» (м. Сімферополь)

Тетяни Мялковської із міста Луцька. Волонтери виготовили костюми, які ми оцінили на показі. Показали також колекцію Тамари Федюк з міста Обухова, авторські сукні з колекції Зінаїди Ліхачової та роботи інших майстрів.

Працював два дні етнокінозал. Оператори і режисери, які знімали фільми, хотіли передати моменти життя людей і побуту

без пояснень і підказок. Працювали жорна і тік, а також піч: можна було вимолотити зерно, на жорнах замолоти на борошно, в печі випекти хліб.

«На фестивалі зібралися майстри з усієї України та автентичні гурти з Київської, Чернігівської, Полтавської та Рівненської областей, – розповіла Ірина Данилейко, арт-директор фестивалю. – Цьогоріч були нові колективи – гурт із Рівного «Волиняни», дівчата співають прекрасно, унікальний гурт «Радониця», який існує вже 20 років у Сімферополі та виконує український фольклор. Серед їхніх виконавців маленька дівчинка, яка заспівувала. Дивовижно: в оточенні російськомовному ці дітки несуть українське світло. З Москви прибув колектив-легенда «Казачий круг» трохи іншим складом, ніж усі звикли їх бачити, – там були і жіночі голоси. З Мінська – інструментальний колектив «Старое сяло», виконавці якого показали майстер-клас із танців – польку-бабочку та ін. Працював етнокінозал...»

Усіх подій не перерахуєш. Їх було стільки, що кожен міг знайти до душі.

Волонтери у власноруч виготовленому одязі

ВІТАЄМО!

У МОСКВИ НА СЦЕНІ БОЛЬШОГО ТЕАТРУ ЗАВЕРШИВСЯ XII МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС АРТИСТІВ БАЛЕТУ І ХОРЕОГРАФІВ – ОДНЕ З НАЙПРЕСТИЖНІШИХ БАЛЕТНИХ ЗМАГАНЬ СВІТУ

Овації лунали на честь провідного соліста балету Муніципального театру опери і балету для дітей та юнацтва Микити Сухорукова, котрий здобув III премію на цьому конкурсі. Серед конкурсантів старшої групи він став єдиним представником України, удостоєним звання лауреата. На цьому конкурсі Микита не лише продемонстрував свій артистичний талант і віртуозну майстерність, а й виявив справжню відвагу та риси надійного товариша. На другому і третьому турах, окрім своєї програми – па-де-де з вистав «Дон Кіхот» і «Жізель», він станцював ще з російською балериною Діаною Косиревою, оскільки її партнер несподівано отримав травму. Переглядаючи телевізійний репортаж прямо з-за куліс – його зустрічали нестихаючими оплесками, як переможця. Безумовно, це тішило Микиту, але, як прокоментував журналіст, «в артиста сил не було навіть дихати...»

У репертуарі артиста, котрий від 2008 року танцює на сцені Київського муніципального театру опери і балету для дітей та юнацтва, провідні партії: «Дон Кіхот» Л. Мінкуса (Базіль, Еспада), «Лебедине озеро» П. Чайковського (Принц Зігфрід, Ротбард), «Лускунчик» П. Чайковського (Принц, Мишачий король), «Ромео і Джульєтта» С. Прокоф'єва (Ромео, Тібальд, Паріс), «Жізель» А. Адана (Ганс), «Шехеразада» М. Римського-Корсакова (Золотий раб), «Бармалей та Айболить» Ю. Шевченка (Бармалей) та ін.

У 2008 році Микита був удостоєний I премії та золотої медалі на II Міжнародному конкурсі Юрія Григоровича «Молодий балет світу» в місті Сочі (Росія).

Із трупю театру артист гастролював у Великобританії, Іспанії, Німеччині, Швейцарії, Франції, Італії, Румунії, Японії.

Щиро вітаємо Микиту Сухорукова з перемогою, бажаємо міцного здоров'я, натхнення, нових творчих звершень!

Актор позитивної енергії

Театр російської драми імені Лесі Українки – це насамперед злагоджений акторський ансамбль, тож таке визначення як зірка тут не заохочується. Це справедливо, але все ж бо цей ансамбль тримається на певній кількості «кітів» – за талантом і зайнятістю в репертуарі. Один з них – народний артист України Дмитро Савченко. Людина жорсткої самодисципліни, завжди зібраний, стриманий, особливо цікавий на сцені у «зонах мовчання». За ним хочеться спостерігати, розгадувати...

У спілкуванні поза театром – також небагатослівний. У свій внутрішній світ впускає не всіх. Ця зовнішня замкненість напрочуд делікатно перетікає в достоїнства – справжню чоловічу гідність, непоказну свободу та інтелігентність.

Дмитро Савченко почав грати в Театрі імені Лесі Українки ще студентом третього курсу Національного університету театру, кіно і телебачення імені І. Карпенка-Карого. 1993 року Михайло Юрійович Резнікович запросив його на роль герцога Бекінгема, коханця французької королеви Анни, в спектаклі «Молоді роки короля Людовика XIV» за Олександром Дюма. Хлопець дуже хвилювався, адже роль королеви грала народна артистка України Валерія Заклунна. Завдяки сильному характеру, природному таланту та зовнішнім даним роль вийшла вдалою. Його герцог Бекінгем – юний красень, запам'ятований багатьма.

Відтоді зіграно чимало ролей. Уже шістнадцятий рік Дмитро Савченко виходить на сцену в комедії Річарда Бринслі Шеридана «Школа скандалу» в ролі Чарльза Серфеса – чарівного гульця зі щедрою і безкорисливою душею. Зовсім інший він у п'єсі Оскара Вайльда «Як важливо бути серйозним» з її складною стилістикою, де він грав Джона Вордінга. За сюжетом, актор повинен переконати глядачів, що його герой закінчив Оксфорд, має вишукані манери. І ми дійсно бачимо на сцені цього денді. Актор тонко відчуває жанр, чітко веде діалог, грає без комедійного натиску, керуючись відомою істиною: анекдот смішний тільки тоді, коли його розповідають серйозно.

У виставі «Сто п'ята сторінка про любов» Дмитро Савченко успішно зіграв головного героя в молодості, коли той був лейтенантом на війні. Роль так і називається – Він. Нині актор грає того ж лейтенанта, але вже у віці (Він сьогодні), котрий пригадає себе молодого. Зрештою, це більш складна

Сцена з вистави «Школа скандалу»

роль, – упродовж сценічної дії його герой стає ніби лакмусом усіх перипетій. Він виявляє внутрішній сенс того, що відбувається, пов'язує віддалені у часі мозаїчно окреслені людські долі. Вибілений сивиною колишній фронтовик сьогодні згадає про свою любов у розпал війни – всепоглинаючу пристрасть до медсестри Віри із санітарного ешелону. Ця дівчина-грішниця – для нього найдорожча людина у світі. Закоханий, як і раніше, у свою Віру, гортає спогади, що прикрашають його сьогоденне життя, а у фіналі робить висновок – тепер йому залишилося тільки старіти. Нотатки пам'яті, сповнені крихтами любові, перетворюються на високу трагедію самотності.

Точність психологічного і пластичного малюнку, такт і

суворість вирізняють його в ролі Анджело в спектаклі «Цинічна комедія» («Міра за міру») Вільяма Шекспіра. Холодний раціоналізм, стриманість у почуттях, струнка постава дуже переконливі та багатозначні. На жаль, невідомо, чи буде ця вистава в репертуарі, оскільки виконавець головної ролі Вінченцо Олег Треповський пішов з театру.

Яскраво виявився талант артиста у створеному ним образі Іншого в спектаклі «Дерева вмирають стоячи» Аляхандро Касони. Знову негативний герой, для якого у стосунках з близькими людьми начебто немає нічого святого. Але у виконанні актора жорстока конфліктність Іншого стосовно Сеньора Бальбоа (Юрій Мажуга) на межі високої драми.

Часто навіть негативні персонажі, втілені Дмитром Савченком, викликають у глядачів певну симпатію. Основна складова такого феномена – його індивідуальність, людська гармонія, позитивна енергетика.

У виставі «Ігри на задньому дворі», прем'єра якої відбулася шістнадцять років тому, Дмитро Савченко, тоді ще актор Професійної студії при театрі, зіграв роль Асафа. Із плином часу склад виконавців неодноразово змінювався.

Останню режисерську редакцію цієї вистави пан Дмитро здійснив у творчому тандемі з колегою Дмитром Морозовим.

У театральному середовищі він особистість неординарна. Наприклад, не прагне будь-що (і це при його зовнішніх даних!) зніматися в кіно. Особливо, коли це може бодай якось завадити його роботі в театрі. А ще не любить давати інтерв'ю, уникає тусовки, гучної музики, хоча в юності був ді-джеєм, а серіали та різні шоу-програми не дивитися і поготив. Натомість цікавиться історією. Йому додає снаги усамітнений відпочинок на природі, адже оберігає свій внутрішній світ від навколишньої руйнації. Про особисте життя розповідати не хоче, відомо тільки, що його кіт і собака так звикли один до одного, що не можуть існувати окремо.

Нині Дмитро Савченко репетирує нову роль – Чиновника в спектаклі «Жінка і чиновник». Через забобони (актори майже всі забобонні), нічого не розповідає про своє відчуття персонажа. Ймовірно, це буде ще один образ, що урізноманітнить акторську палітру, сповнить його як особистість.

Тетяна МОЦАРЬ
Фото Ірини СОМОВОЇ
та Олексія РАБІНА

Сцена з вистави «Справа честі»

Фактори харизми

Кожний художник йде своїм шляхом, шукаючи гармонію, красу і родзинку, яка формує його творчий стиль. Для Юрона Шевченка, відомого українського митця з особливою харизмою, все складалося не так просто, знадобилося чимало перелопатити в своєму уявленні, щоб художні образи віддзеркалили його власну життєву філософію. І ось прекрасна нагода – ювілейна виставка живопису, яка сколихнула творчий бомонд столиці.

У галереї «Митець» представлено двадцять полотен із неординарними героями. У простір невеличкого приміщення буквально увірвалися швидкісні автомобілі. Марки всесвітньо відомих брендів поєднали глядачів у просторі й часі.

«Колись на трасі № 60»

увесь світ. Так почалося сходження авто на олімп слави. Подорож Берти зайняла відповідне місце в історії – був зафіксований перший марафон довжиною у 180 км,

подорож до місця Парижа». Автор створює свій образний світ, в якому головним стрижнем є мрія, та сама мрія, яка перетинає часи, горизонти, наповнюється динамікою внутрішнього стану. І головне, Шевченко зберігає академічний живопис, який, на жаль, сучасна Європа майже втратила. Досить подивитися на представлені натюрморти «Троянди і виноград. Споконвічне», «Натюрморт Прованс», «Натюрморт з лимонами», «Натюрморт з атрибутами модерну».

Експозиція радує погляд культурною подачею картин, які наповнюються особливою аурую художнього впливу. Виставка має ознаку свята, бо сам художник, як зазначила Анна Ярова, вмів створити радість, а своїми енциклопедичними знаннями упереджує час. Незважаючи на те, що автор використовує засоби образів «масової культури», які вже канули в минуле, твори митця вирізняються оригінальною стилістичною подачею. У трансформаціях художника вони набирають нового змісту й виразності, тобто широкого діапазону.

А захоплення новою темою почалося у 90-ті роки ХХ століття. Юрона Шевченка привабили авто. І з усім творчим розмахом, притаманним характеру самого митця, він занурився в цей динамічний світ, наповнивши його гостросюжетними композиціями, сповненими іронією, гротеску та експресії. Так на творчому олімпі українського живопису з'явився самотній автор унікальної колекції авто-арту.

У картинах Ю. Шевченка головним героєм є авто, те саме авто, про яке мріє кожна престижна людина нашого техногенного часу. Своїми неповторними трансформаціями художник перетворює мрію на реальність. А такі метаморфози приречені на успіх, – зазначив у вітальному слові відомий арт-критик Олексій Титаренко.

Авто Юрона Шевченка не просто долають шляхи, пори року, вбираючи історичні події, контактуючи з яскравими особистостями світового рівня. Вони існують у дивному синтезі з натюрмортом, пейзажем, буквально

розкривають технічний прогрес, як досягнення людського інтелекту. «Листи з минулого. Триптих», «Ай-Петрі. Плин часу», «Нічне марення Шевроле». У сюжетах відчужаються ознаки рекламного плакату, але візуальні ефекти надають нового змісту творчим фантазіям митця. Художник вигідно підкреслює такі фактури, як метал, скло, порцеляна тощо. Освітлення буквально наповнює його творіння,

І. Пилипенко, голова секції критики та мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства О. Роготченко. Згадав про зарубіжні виставки Ю. Шевченка заслужений художник України Олег Пінчук, коли вже з перших кроків після закінчення Київського державного художнього інституту було видно, що з'явився новий талановитий художник у мистецько-

«Натюрморт Прованс»

будь то зима, весна або літня пора року. Мушля промовляє свою симфонію вічності, а поруч у дивній гармонії існує урбаністичний простір із хмарочосами, морськими хвилями, водоспадами. Мчать авто трасою зі всесвітньо відомих персоналіями, а митець у своїх метаморфозах шукає сенсу життя, переносячи уявлення в контексті конкретно створеного оточення.

Про вміння товаришувати, бути істинним, відвертим другом говорили голова секції графіки Київської організації Національної спілки художників України, заслужений художник України М. Кочубей, голова секції живопису, заслужений діяч мистецтв України

му середовищі України. Шевченко занурився в різноманітні сфери творчої діяльності, вдало освоїв станковий та монументальний живопис, графіку. Згодом його твори побачили і в далекому зарубіжжі.

На творчому шляху художника чимало виставок, його роботи зберігаються у галереях, музеях, приватних зібраннях як України, так і за кордоном. Побажаємо ювіляру нових творчих ідей, фантастичних інтерпретацій, на які так щедро його наділила доля.

Валентина Єфремова,
заслужений працівник культури
України, мистецтвознавець
Фото авторки

«Троянди і виноград. Споконвічне»

127 років тому відбулася переломна подія в історії автобудування. Згадалася бувальщина – в німецькому містечку Мангейм 1886-го в інженера Карла Бенца, який щойно запатентував саморушійний екіпаж на трьох колесах для двох персон, це авто викрали. Як з'ясувалося, його дружина Берта Рингент із синами вирішила обкатати машину і поїхала відвідати родину у сусіднє містечко Пфорцгейм. Величезний натовп зібрався, щоб розглянути новину – повозка без коня рухалася, правда, зі швидкістю 16 км на годину, але рухалася! Про цей випадок дізналася вся Німеччина, а з нею й

а авто отримало назву «Вікторія».

Дякуємо дружині Карла Бенца за рекламу, як і дружині Юрона Шевченка Анні Яровій за влаштовану презентацію. Сонячне подружжя вітали друзі, колеги, рідні... Народний художник України Василь Гурнін підкреслив, що люди шукають гармонію, а вона ось тут, поруч із нами, в цих прекрасних картинах, сповнених самотнього живописного стилю. Ю. Шевченко вільний митець, для нього не існує кон'юнктури, замовників, або якихось кордонів. Він малює від серця, про що свідчить полотно «Сон Дмитра Тимофійовича про його майбутню

«Ай-Петрі. Плин часу»

«Нічне марення Шевроле»

Обитель Архангела Михаїла у світлинах

В Арт-галереї Національної парламентської бібліотеки України відкрилася фотовиставка, присвячена 1025-літтю хрещення Київської Русі та 900-річчю освячення Золотоверхого собору Свято-Михайлівського монастиря. На представлених для огляду світлинах відтворений один із найкрасивіших, за рейтингом британського туристичного порталу On The Go, монастирів світу. Надзвичайно цікавим та маловідомим для відвідувачів є минуле Золотоверхого храму, яке завжди приваблювало дослідників старовини, паломників та мандрівників. Він споконвік знаходився у серці Києва, у верхній частині унікального парку «Володимирська гірка», неподалік славетного Софійського собору. Впродовж майже тисячолітньої історії відіграв величезну роль у формуванні духовності та культури українського народу. Разом із комплексом Софійського собору, з яким монастир з'єднується Володимирським проїздом, обитель утворює в центрі стародавнього Києва унікальний містобудівний ансамбль православного зодчества. Заснування Свято-Михайлівського монастиря відносять до часів першого київського митрополита Михаїла та подій, пов'язаних із хрещенням Київської Русі князем Володимиром Великим. Будівництво кам'яного Золотоверхого собору, за літописом, тривало п'ять років (1108–1113 рр.). Як сказано в літописі, у 1113 році в новозбудованому соборі був похований фундатор храму князь Святополк II.

Святий Архістратиг Божий Михаїл із усім войнством небесним здавен був оборонцем та покровителем Києва. Тому й монастир та храм на честь його імені пережив на київських пагорбах понад дев'ять століть, пізнавши періоди розквіту та занепаду славетного міста на березі Дніпра. Впродовж своєї правічної історії обитель зазнала чимало лиха. Її закрили та зруйнували у тридцять роки ХХ сторіччя, а відродили з проголошенням Україною державної незалежності. Святе місце, на якому височів Золотоверхий храм, дивом залишилося не тільки незабудованим, а й промислом Божим, а також стараннями археологів, мистецтвознавців, істориків, архітекторів та працю будівельників, реставраторів, іконописців й багатьох інших небайдужих киян відродилося з небуття. У 2000 році Свято-Михайлівський собор знову підніс до неба свої увінчані хрестами золоті куполи. І хоча з тих пір минуло небагато

часу, монастир став улюбленим місцем молитви для киян, а також для великої кількості паломників із усіх куточків України та багатьох країн світу. Відродження Свято-Михайлівської Золотоверхої обители, як духовного, чернечого, культурного, просвітницького, наукового центру українського православ'я, було ознаменоване поверненням під її склепіння величної святині та неоціненного скарбу – часточки

мощей святої великомучениці Варвари, які були надійним оберегом монастиря у часи лихоліть та важких періодів його історії.

Саме про це йшлося на виставці у виступах єпископа Вишгородського, намісника Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря владики Агапіта, проректора з наукової роботи Київської православної богословської академії, доктора богословських наук Віталія Клоса, професора Київської православної богословської академії, доктора філософських наук, доктора богослов'я та доктора мистецтвознавства Дмитра Степовика, директора кіностудії «Віател» Галини Криворчук та кінорежисера Ольги Самолєвської.

В експозиції, що представлена тридцятьма оригінальними роботами протоієрея Сергія Цьоми, можна побачити світліни Золотоверхого монастиря до його руйнування, період відродження, час освячення, урочисті богослужіння та вже сучасні інтер'єри обители архангела. Найбільший відсоток фоторобіт

припадає на сучасний період – час відродження та функціонування святині.

Урочисте відкриття фотовиставки «Обитель Архангела Михаїла» завершилося нагородженням церковними відзнаками Української православної церкви Київського патріархату найактивніших організаторів заходу. Національна парламентська бібліотека України удостоєна Благословенної грамоти Української православної церкви Київського патріархату, а генеральному директору НПБУ Тамарі Вилегжаніній владики Агапіт вручив орден Святої великомучениці Варвари. Ювілейні медалі з нагоди 1025-ліття хрещення Київської Русі з рук намісника Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря отримали: заступник генерального директора НПБУ Галина Кириченко, завідувач відділом НПБУ Олена Погонєць та фотохудожник протоієрей Сергій Цьома. Подяки від УПЦКП одержали працівники НПБУ Ольга Мазаєва та Наталя Курінна. Представники Української православної церкви Київського патріархату також подарували у фонди Національної парламентської бібліотеки України близько сотні богословських книжок.

Фотовиставка «Обитель Архангела Михаїла» в Арт-галереї Національної парламентської бібліотеки України триватиме до 9 вересня за адресою: Київ, вулиця Грушевського, 1.

Олександр БАКУМЕНКО,
м. Київ

Зарано хоронити літературу, здатну збурити «Зелену хвилю»

Знамениту одеську Дерibasівську вже всінадцяте накрила «Зелена хвиля». Таку назву має щорічний чотириденний ярмарок книги – чудове місце спілкування шанувальників друкованого слова з літераторами та професіоналами видавничо-книготоргового ринку. Цьогоріч свою продукцію тут демонструють і успішно реалізують понад сто відомих поліграфічних центрів. Серед гостей свята можна було бачити і чути письменників з України, Росії, Білорусі, Польщі, Вірменії та Грузії.

Не чекаючи вечора, коли зазвичай цих ярмарків, почесний громадянин Одеси Михайло Жванецький офіційно відкрив свята, люди мало не з самого ранку заповнили центральну пішохідну вулицю міста. Особливо багато було батьків із малюками, які, готуючись до школи, вибирали свої найперші книжки – яскраво оформлені абетки, лічилки, чарівні казки та оповідання про звірят. Майже половина яток заповнена українською книжковою

продукцією. Свої новинки в Одесі презентують київські, львівські, харківські й луцькі видавці. Здебільшого представлені російськомовні видання.

У програмі книжкового ярмарку чільне місце відведено майстер-класам, які проводять відомі поети та художники-ілюстратори.

Цікавим додатком до 17-ї «Зеленої хвилі» став перший Корнійчуківський фестиваль дитячої літератури, покликаний прищепити юним одеситам любов до читання і творчості. Одеський

літературний музей представив виставку рідкісних видань творів знаменитого дитячого письменника, наукові працівники Московського будинку-музею Корнія Чуковського підготували спеціальну програму «Я виріс серед поетів і дітей», а одеський дитячий театр «Балаганчик» – концерт за участю героїв казок К. Чуковського. В рамках цього фестивалю проводиться і дитячий літературний конкурс «Море талантів». Понад 500 учасників змагалися за звання кращого автора творів для дітей.

Приємно було бачити на цьому ярмарку масове зацікавлення одеситів книгою. Особливо радували юні читачі з пакунками видань, що ще пахнуть типографською фарбою. За словами організаторів цього заходу, за чотири дні на «Зеленій хвилі» побувало понад десять тисяч жителів і гостей Одеси.

Стурбовані занепадом інтересу до читання та культури мовлення, четверо анонімних небайдужих одеситів у переддень книжкового ярмарку провели дві нічні акції. Спершу вони накинули пов'язки на очі пам'ятникам Олександру Пушкіну, Адаму Міцкевичу, Ісаку Бабелю, Володимирі Висоцькому та Миколі Гоголю. Це було зроблено, аби броневоликів письменників не бачили тотального невігластва. А вже наступної ночі перед приміщенням Одеського літературного музею імітували поховання одеської літератури. Водночас самі протестанти у своєму маніфесті заявили, що

вони своїми провокативними методами прагнуть встановити літературний терор і орфоепічний диктат.

Більш глибоко розглядали ці проблеми учасники книжкового ярмарку за круглим столом. Вони констатували, що нині на одного українця видається менше, ніж одна книжка на рік, а наклад більшості з них не перевищує 500 примірників. Фонди книгозбірень застаріли і давно не оновлюються. Особливо ж прикро, що сьогодні в Україні книжки читають 30–33% населення. Однак, хоч які невтішні ці факти, ніхто з учасників і думки не припускав, що настав час хоронити літературу. Адже вона живе і живить розум і душу шанувальників друкованого слова. А доки література здатна збурити таку могутню «Зелену хвилю», вона невмируща.

Сергій ГОРИЦВІТ
Фото автора
На фото: книжковий ярмарок на Дерibasівській

Нагородили лауреатів Премії імені Івана Франка

У приміщенні Національної спілки журналістів України урочисто вручили дипломи лауреатам Премії імені Івана Франка в галузі інформаційної діяльності за 2013 рік.

Цьогоріч на конкурс надійшло понад 40 робіт із 15 регіонів України – більше, ніж раніше. Як зазначив в. о. голови Держкомтелерадіо України, заступник голови Комітету з Премії імені Івана Франка Анатолій Мураховський, роботи на розгляд надійшли дуже гідні, тому рішення про визначення лауреатів не приймалося абсолютною більшістю, були дискусії і різночитання. «Це ще раз доводить відкритість присудження премії, її отримують насправді найкращі», – підкреслив він. «Це

Т. Паламарчук та В. Наумчук з дипломами лауреатів

приклад конструктивної співпраці між владою і громадською організацією, – зазначив голова Національної спілки журналістів України Олег Наливайко. – Ми змогли знайти зірочки

журналістські, і, думаю, наступного року матимемо набагато більше учасників».

Традиційно було визначено переможців у чотирьох номінаціях: за кращу публікацію у

друкованих засобах масової інформації; за кращий твір у телевізійній сфері; за кращий твір у радіомовній сфері та за кращу наукову роботу в інформаційній сфері. У номінації «За кращу публікацію у друкованих засобах масової інформації» лауреатом став Данило Кулиняк за матеріал «Благочестя нерушимий блюститель Данило Братковський», присвячений подвигу українського патріота, поета і громадського діяча, замученого польською шляхтою в листопаді 1702 року. «Ця премія мені дорога тому, що Іван Франко – мій земляк. Радий, що мені дали її саме за цю публікацію, яка має значення для української історії», – сказав Данило Кулиняк. У номінації «За кращий твір у телевізійній сфері» перемога дісталась журналістці Національної телекомпанії України Іванні Чередниченко за телепрограму «Київська старовина. Світ мистецтва». Проект – про віддзеркалення скульптури у музиці, хореографії – у живописі, слова – в архітектурі, таланту – у вічності та Києва – у долях майстрів зі світу мистецтва. У номінації «За кращий твір у радіомовній сфері» кращою визнана творча група Національної радіокомпанії України у складі автора і ведучої Вікторії Наумчук та оператора Тетяни Паламарчук за радіопередачу «Живий голос Василя Стуса», підготовлену до

75-річчя від дня народження поета. Використані унікальні архівні матеріали – вірші поета в авторському виконанні. «Сконцентровані були такі різнопланові матеріали, як вірші Стуса та музичні композиції на них Галини та Лесі Тельнюк, у яких це завжди особливо. Вони складні, мають своєрідне глибоке звучання. Крім того, чуємо коментарі сестер, які дають інтерв'ю. Плюс авторський текст – і це все в дуже короткий термін, всього 25 хвилин», – розповіла Вікторія Наумчук. У номінації «За кращу наукову роботу в інформаційній сфері» лауреатом став Віктор Шпак за монографію «Розвиток видавничої справи України в 1990–2010 рр.». Книга має наукове та пізнавальне значення, розрахована на широке коло читачів, яких цікавлять питання, які вона розкриває. «У видавничій справі прожито власне життя. Отож розглянути й запропоновані перспективи розвитку, дій для урядових структур та громадських організацій. Проведено аналіз також громадських організацій, які працюють у видавничій сфері тощо. У принципі це книжка для фахівців галузі, для студентів», – сказав В. Шпак.

Окрім дипломів, лауреати отримали грошові премії.

Світлана СОКОЛОВА
Фото Юрія ШКОДИ

А. Мураховський вручає диплом В. Шпаку

Д. Кулиняк

Жива у серцях людей

У Києві вшанували пам'ять видатної письменниці Лесі Українки (Лариси Косач), у зв'язку зі 100-річчям від дня її смерті.

У Воскресенському храмі Української православної церкви Київського патріархату відбулася панахида на Байковому цвинтарі, яку відправив керуючий справами Київської патріархії єпископ Вишгородський Агапіт.

Потім поминальна хода попрямувала до могили Лесі Українки. Сто років тому це було заборонено. Ховали тоді поетесу під щільним наглядом поліції та без особливих урочистостей.

Історики кажуть, коли літераторку хоронили, друзі та шанувальники хотіли заспівати пісню «Вічна пам'ять». Тоді й це було заборонено. Сьогодні вона – символічна.

Хор «Гомін», під керівництвом Леопольда Яценка, виконував пісні на слова Лесі Українки. Звучали вірші й уривки з творів письменниці у виконанні народних артисток України Раїси Недашківської та Лариси Кадирової, молодих акторів. Звернулися до присутніх й Герої України, письменники Дмитро Павличко та Іван Драч.

Відповідно до соціологічних опитувань, українці вважають Лесю Українку жінкою номер один. Такою, що найбільше зробила для країни та культури нашого народу. Для Раїси Недашківської Леся Українка – постать особлива. Саме роль Мавки у «Лісовій пісні» стала для 17-річної акторки зірковою. Зіграти так, розповідає Раїса Степанівна, тоді допомогло нещасливе кохання.

– Мені було 17 років. Було перше шкільне кохання, яке я позавчора

Пам'ятник великій поетесі на Байковому кладовищі

поховала тут... Ми розсталися та й не зустрічалися. Але грали на підмостках шкільних. І цей драматизм наш допоміг мені зіграти Мавку.

Образ лісової царівни супроводжує народну артистку й тепер. «Лісова пісня» – її моновистава. А поетичні рядки Лесі Українки – пророчі й через сто років.

Сотні шанувальників покладали квіти до могили поетеси. Вона й нині жива у серцях людей.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

Лариса Кадирова натхненно читає Лесині поезії

У РІВНОМУ ВІДЗНАЧИЛИ 100-ЛІТТЯ ВІД ДНЯ СМЕРТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Письменники, просвітяни, освітняни і всі свідомі українці зранку, в день смерті Лариси Косач-Квітки, відомої як Леся Українка, у Свято-Воскресенському та Свято-Покровському соборах Рівного на панахиді помолилися за душу письменниці. Настоятелі храмів нагадали вірянам про життєвий шлях Лесі Українки, доля якої, до речі, пов'язана з цим містом зокрема і з Рівненщиною в цілому.

Уперше сім'я Косачів побувала в Корці, Рівному, Клевані, проїхала багатьма селами, коли перебиралася навесні 1879 року до Луцька. Згодом Олена Пчілка разом із Михайлом, Лесею та Ольгою відвідала села Ярославичі й Чекно, де записала зразки народних пісень.

Після панахиди письменники Рівненщини, підтримуючи всеукраїнську ініціативу «Додай читання», поповнили кабінки-бібліотеки, так звані хати-читальні, які нещодавно з'явилися в парку імені Тараса Шевченка, своїми книгами. Серед них – чимало для дітей, яких не вистачало з часу відкриття міні-читальні.

Юлія БОНДЮЧНА

Картини з... кукурудзи, листя, кори, лопухів

У Косові на Івано-Франківщині що не хата, то майстер, що не садба, то свій художник, різьбяр, ткаля, вишивальниця, гончар. Прив'язаність до народного мистецтва тут надзвичайно велика, і людській фантазії немає меж. У цьому ще раз переконалася, відвідавши недавно це місто.

У холі чудового дерев'яного котеджу звернула увагу на величезну картину на всю стіну, яка виграла різними барвами і так тонко передавала красу Карпатських гір, що здавалося, ніби ти справді знаходишся в оточенні лісового листя, трав, дерев, моху, старих пнів. І це відчуття не підвело: незвичайне панно справді виготовлене з природних матеріалів, а не розмальоване фарбами. Кора дуба, берези, очерет, листя лопуха, мальви, мати-й-мачухи, різноманітна солома, листя винограду, стара кукурудза – це далеко не повний перелік тих матеріалів, з чого виготовлена незвичайна картина. Господар котеджу зізнався, що це робота його батька, художника Василя Люльки, який уже понад тридцять п'ять років займається виготовленням таких творів.

Художник сьогодні настільки популярний, що його важко застати вдома. Їх з дружиною Надією (а працюють вони весь час разом) постійно запрошують оформлювати різні громадські та приватні будівлі, котеджі, ресторани, готелі, пансіонати. «Нові українці» замовляють собі такі «нетрадиційні» портрети.

Перед нашою зустріччю пан Василь порадив мені відвідати колибу «Козацький острів» у селі Чорнолізці біля Івано-Франківська, а особливо – «козацьку баню», щоб оглянути його останні роботи. Описати побачене словами важко. Туди варто поїхати і подивитися. А ми зустрілися з художником у його затишній майстерні у Косові.

Відразу звертаю увагу на велику картину «Три богатирі» – точну копію Васнецова, але портрети «богатирів» інші. На картині зображені сучасники – батько і два сини. «Таке замовлення роблю в Кіровоградську область, – пояснює

художник. – А займатися цим видом мистецтва почав дуже давно, ще у студентські роки, коли навчався у Косівському художньому інституті. Починав із соломи: робив портрети космонавтів, Тараса Шевченка. Мій портрет Шевченка із соломи є в музеї у Каневі, згодом я ще виготовляв такі портрети Кобзаря до Америки і Канади. Дипломну роботу теж зробив із соломи – панно до 50-річчя СРСР: посередині був герб Союзу, а навколо – національні герби. Мене за це критикували, казали, що то російське мистецтво, а не гуцульське. Хоч навчався на відділі дерева, за різьбу не брався: розумів, що мені нема чого змагатися із тими хлопцями, в чиїх родинах різьбярі від діда-прадіда, котрі з коліски вчилися цього мистецтва. Я шукав щось своє. Після закінчення інституту мав дві персональні виставки з живопису, бо без його знання такої роботи не зробиш. Перші свої картини виготовляв на фанері, використовував столярний клей, бо ПВА ще не було. Ті

перші твори і сьогоднішні – то небо і земля».

Упродовж тридцяти п'яти років копійкою праці, пошуків художник віднайшов свою технологію виготовлення картин. Деякі з них дуже великі. Наприклад, в одній із приватних садб у селі Ясеніві є його робота – десять метрів завдовжки і два з половиною заввишки, на Буковелі довжиною одинадцять метрів, яка завершується куполом. Таке враження, що там немає даху. Під Києвом – картина художника висотою сім метрів... Це зараз він кріпить спеціальну плиту до стіни, наносить на неї рисунок і тоді приступає до «розмальовування» листям, корою, кукурудзою та іншими природними матеріалами. Над таким великим панно художник працює два-три місяці. Й робочий день розпочинається о шостій ранку.

«Колись таку картину я робив у себе на столі на тоненькому пласті, – пригадує Василь Олексійович. – Із кожною роботою приходило щось нове. Раніше

вони були нелаковані, а зараз покриваємо їх спеціальним лаком – щоб картина була довговічна, не вигорала».

Зараз для художника основний матеріал – листя кукурудзи. «І знаєте, як я до цього прийшов? – запитує, усміхаючись, пан Василь. – Працював над однією картиною в Ірпені й мені забракло матеріалу. Пішов у парк збирати минулорічне листя. Потім ми поїхали на Чернігівщину до батьків замовника тієї роботи. Я пішов до лісу, шукав щось таке, щоб мені знадобилося, і раптом звернув увагу на купу минулорічної кукурудзи. Подивився на ті качани, а там такі кольори! Цим я й докінчив картину, і зараз кукурудза – це мій основний матеріал. Ми це листя спеціально готуємо: вимочуємо – щоб прогнило, прасуємо. Це ціла технологія, й основні наші інструменти – паяльник і праска. І ще треба, щоб були добрі нігті. Це вже дружина викінчує роботу: багато разів протирає її, підправляє кінчиками нігтів.

Добре підходить для таких творів і кора із сосни, берези. Найкраще використовувати старі берези, ті, що почорніли. Тоді добре здирається кора. Я й мох застосовував, і багато іншого підручного матеріалу».

«Я ще хочу зробити кілька картин із листя дуба, винограду», – ділиться планами художник. І показав мені ще недокінчений триптих – Богородиця, Ісус Христос і церква, де фоном цих образів є листя винограду.

Тематика картин Василя Люльки надзвичайно різноманітна, багата. Звичайно, що на першому плані – Карпати. «Я прожив у цих горах багато років, сховався їх уздовж і впоперек, тож усі ці пейзажі мені весь час перед очима». І вони справді вражають: старі гуцульські хати на тлі чудової природи, церкви, копичі із сіном, два олені, що зустрілися біля струмочка, молодий і молода, а далі на цій картині змінюються пори року – і вони вже старенькі. Ось таке філософське трактування часу, плинності життя. Є в художника чимало ікон, виконаних за цією технологією, і ціла галерея портретів відомих українців. Він ще працює над її розширенням.

Зараз лауреат обласної премії, художник Василь Люлька готує свою персональну виставку, яка має відбутися у столиці, адже висунутий обласною Спілкою художників Івано-Франківщини на здобуття звання заслуженого художника України.

Надія ПАСТЕРНАК
Фото авторки
На фото: роботи Василя ЛЮЛЬКИ

Олександра ТЕЛІЖЕНКО

(Продовження. Поч. у № 43, 2012)

Наші пращури знали, що ім'я людини вказує на її внутрішню сутність, характер, навіть долю. Так само ім'я Бога пояснює людям його Божественну сутність, характер і властивості. А оскільки Божественних властивостей незмірно більше, ніж людських, то й імен Бога (Богів) є багато. Імена Богів – це священна мова, без якої не може існувати жоден народ. Тому наші вороги прагнули відібрати в нас нашу Божественну мову і нав'язати нам свою. Римляни перед битвою намагалися дізнатися ім'я Бога своїх супротивників. Знати ім'я – володіти таємницею. Вважалося, що через ім'я можна зашкодити його власнику. Не змігши вивідати ім'я Бога, старалися викрасти саму статую (зображення Бога), бо Бог допомагає своєму війську бити ворога. Колись подобу Бога несли перед військом, як пізніше прапор. Недаремно втрата прапора ще й досі вважається знищенням самого військового підрозділу (за втрату прапора розформовують військову частину).

Світова релігія - християнство - «запозичила» у нас вчення про Триглава, назвавши його «святою Трійцею». Адже поняття Трійності Богів існувало в нашій Рідній Вірі ще задовго до виникнення світових релігій. Більшість дослідників Велесової книги вважають дошки 11-А й

Основи національної культури

11-Б найстародавнішими з усього Волхоника. Волхв і професор Володимир Шаян назвав їх нашим символом Віри. Триглав – не є іменем окремого Бога, це поняття «єдиної цілості Трьох Найвищих Божеств, які мають свої істоти, але всі вони існують нероздільно і єдино, саме як Триглав».

Бог-Отець. «Хвалимо Сварога – Діда Божого, який тому Роду Божественному є началом і всьому Роду криниця вічна, яка витікає влітку од джерела свого і взимку ніколи не замерзає. А тієї Води Живучої п'ючі, живемо, допоки не прийдемо, як і все, до Нього і прибудемо до Лук Його Райських» (11-А). Бог-Отець Сварог, Творець Світу і людини, перебуває у Сварзі – найвищому Небі.

Бог-Син. На Землю ж, до людей (у Яву) Сварог посилає свого Сина – Перуна в образі блискавки: «Богові Перуну – громовержцю, Богові прі й боріння, скажемо, Живих Явищ Кола не переставати крутити в Яві». Перун є інший прояв Сварога, який обертає колесо життя на Землі. Тому іноді русичів-українців називають ще й «Синами Перуна».

Бог-Дух. Світовит – дослівно «світло, що витає (в повітрі)», тобто духовний вогонь: світло і святість одночасно. «Богові Світовитові ми Славу прорекли, бо цей Бог став Богом Правів і Явів, і Йому співаємо пісні, яко єсть Він святий. І через Нього ми побачили світ видимий і буття Яви». Кожен українець мусить це пам'ятати й передати своїм дітям та онукам, «бо це є тайна велика, яко Сварог є Перуном і Світовитом, а ті обоє удержані в Сварзі».

Вчення про Триглава вказує нам також і те, що Світ тримається на двох протилежних силах: «обаполи Білобог і Чорнобог перуняться (б'ються, змагаються), – і ті Сваргу удержують, аби Світу не бути поверженому» (там же). Білобог – Бог денного світла, добра, щастя. Він відомий у білорусів під іменем Білуна, який обсилає багатством бідних і добрих людей. Чорнобог – Бог ночі, таємничості, марення (сну).

Наші волхви застерігають, що не слід боротися з Чорнобогом. Ця сила необхідна, бо вона врівноважує Всесвіт: «Це не може бути в інший час, коли б хтось не втримався і сказав нерозумне про Чорнобога». Нічна темрява – володіння Чорнобога – відкриває нашому зору те, чого не видно вдень, тобто шляхи зв'язку зі Сваргою, коли видно Молочну стежку, сузір'я Рожаниць (Велику і Малу Ведмедиці), Місяця-Числобога, який допомагає рахувати час, тощо». У венедеві та в балтійських слов'ян є статуя Чорнобога в образі лева з рунічним написом «Чорнобог». У світі не існує однозначних понять добра і зла.

Вогнебог Симаргл – не тільки жертвне вогнище, а й поховальне Пекло, тобто вогнище для спалювання тіл померлих. Спалення тіла сприяє швидшому відділенню душі й звільняє шлях до Сварги. Тому Пекло в Нашій Вірі мало позитивне значення. Негативом його наділила чужа ідеологія. Душі ж померлих проходять через дві стихії: вогненну й водну (Рай – Ріка) і потрапляють до Лук Сварожих. Таким є праведне життя і перевтілення Дажбожих онуків. Таким є Вчення про Вічне Повернення: **вічна повторюваність є закономірністю, законом природи, загальним принципом людського життя і моралі. Вона ж є суттю нашого орнаменту, тобто орнамент служить візуальним, образним втіленням цієї закономірності.**

Вплив Велесової книги на процес формування національного світогляду українців

Тарас Шевченко з дитинства ходив на високі козацькі могили і слухав: що? – ми питаємо, – лише йому чутний Космос. «Як умру, то поховайте мене на могилі» – найвищий вираз цього. Звідки це почуття у Велесовій книзі, з тим у Шевченка? Це – найдавніший містичний мотив усього постарійського масиву писемних пам'яток.

Зороастрійська (староперська) Авеста – цикл розмов Заратуштри з Богом на найвищій Горі. Такою була традиція арійських жерців і старослов'янських волхвів, котрі усамітнювалися в глухих лісових кутках для спілкування з Небом, якщо не було Гори (традиція перенесена з Карпат, з гір Пенджабу й Кавказу). Такою ж вона була і в часи формування Кам'яної Могили, у пізньому палеоліті.

Григорій Сковорода став пробудником пробудників, започаткувавши добу ідейного й морального відродження України, Іван Котляревський потужно повів цю ноту далі, а Тарас Шевченко довів, що українська національна ідея живе і ніколи не вмирала. Уся чарівність рідної природи, рідних рік і озер, а то й боліт у «Лісовій пісні» Лесі Українки – від чарівності цих понять для слов'янського вуха і смаку до краси, до понять, прищеплених великою традицією слов'янських стародруків і літописів та усної традиції. В українській літературі феєрія Лесі Українки – найкраща серед творів, які спадкували Велесовій книзі. «Тіні забутих предків» Михайла Коцюбинського – наче списані з Велесової книги. Але цієї пам'ятки Коцюбинський, звісно, не знав. Знав він інші джерела, а ще ймовірніше, його душа була точним відлунням історичної луни Велесової книги та інших пам'яток, що передавалися в усній традиції з покоління в покоління. Це робота самої української природи, насиченої містичними струмами світу слов'янства.

Велесова книга – апофеоз полум'яного уславлення героїзму слов'янського воїнства. «Слово про Ігорів похід» – її найкраще у старій слов'янській літературі продовження.

Стара віра праслов'ян-праукраїнців – це потужний складник української національної ідеї. Без задіяння цього фактора національна ідея не спрацює, бо не відповідатиме духовній сутності українців. Велесова книга повертає нас обличчям до історичної суті нашого земного покликання.

(Далі буде)

(Продовження. Поч. у № 14–16, 2011)

На горіхи від Рогози

Загальний – спільний

Як розрізнити їхні значення?

Загальний – який стосується, торкається всіх, усього, поширюється на всіх, на все в цілому. Загальні збори, загальна увага, загальне роззброєння. «У дев'ятому році його покликали на війну в перший же день загальної мобілізації» (Ірина Вільде). Це слово також означає той, що містить лише головне, істотне, без подробиць; основний. Загальний виклад, загальний висновок, загальне враження. «Роман... з дивною кмітливістю навчився ловити загальний зміст чужих мов» (Олесь Гончар).

Спільний уживається в розумінні властивий не одному (інколи навіть усьому загалом); належний кільком або багатьом. Спільні інтереси, спільна праця, спільна квартира. «А навіщо той тин здався? Адже ж у нас двір коло хати спільний» (Іван Нечуй-Левицький).

Отже, загальний – це такий, що охоплює, стосується всіх, або основний, головний, без деталей; спільний – один для двох чи багатьох.

ЯКЩО НЕМА ІМЕННИКА ПЛОЩА?

Деякі мовці не знають, як буде правильно: *квартира площею 50 квадратних метрів* чи *квартира площею в 50 квадратних метрів*? Нормативні обидва варіанти, хоч неприйменникова конструкція останнім часом стала поширенішою порівняно з традиційною прийменниковою. Однак це положення охоплює лише ті сполучення, в яких є іменники *площа, висота, довжина*. Якщо таких слів немає, то прийменник в уживають обов'язково. Наприклад, «*Ми одержали квартиру 35 квадратних метрів*» сказати не можна; треба: «*Ми одержали квартиру в 35 квадратних метрів*». На позначення виміру ще користуються прислівниками *завдовжки, заввишки, завтовшки, завглибки*.

З великої чи з малої літери?

У званнях *народний артист України, заслужений артист України, заслужений учитель України, заслужений діяч мистецтв України, заслужений працівник культури України, заслужений журналіст України* тощо перше слово пишуть з малої літери.

Не по завершенні, а завершивши

Українська мова бідніша від російської на дієприкметникові форми, зате багатша на дієприслівники. Ними рясніють класична література й народне мовлення, казки, прислів'я, приказки. «Не кайся, рано *вставиши*, молодим *оженившись*» (Матвій Номис), «Доброго здоров'я пивши!» (з живих уст). Досить часто дієприслівником замінують віддієслівні іменники з прийменниками *по, при, після*. Отож і вам радимо казати й писати не «*По завершенні роботи треба прибрати в цеху*», а «*Завершивши роботу...*», не «*При читанні вголос слід правильно наголосувати слова*», а «*Читаючи вголос...*», не «*Після закінчення сесії студенти підуть на канікули*», а «*Закінчивши сесію...*». Звичайно, ці фрази можна побудувати й так: «*Після того, як завершите роботу...*», «*Коли читаш уголос...*», «*Коли закінчиться сесія...*»

Таке широке вживання дієприслівників надає нашому мовленню легкості й мелодійності. Тому нема потреби цуратися цього давнього способу висловлювання заради запозичених канцелярських штампів на зразок *при виконанні*,

по одержанні тощо, які зводять нанівець красу української мови.

АНДРУХІВ – АНДРУХОВА

Читачі цікавляться, чи чергуються *і з о*, коли відмінюються прізвища на зразок Андрухів, Базів, Луків, Федорів. Голосний *і* чергується з *о* в усіх тих формах, де цей звук стоїть у відкритому складі, тобто в непрямих відмінках. Отже, треба вживати: *Андрухова* (а не Андрухіва), *Базова, Лукова, Федорова; Андрухову, Базову, Лукову, Федорову*.

Кому не ставлять:

а) у сталих фразеологічних зворотах перед порівняльним сполучником: *розтанув як сніг, легкий як пір'їна, мовчить мов риба*;
б) коли іменна частина складеного присудка приєднана за допомогою сполучників *як, мов, ніби, наче* тощо: *ноги обважніли наче колоди*;

в) не виділяються також звороти, що вводяться в речення за допомогою сполучника *як*: *я сприймаю це як цілковиту згоду, він працює як асистент*;

г) не ставиться кома перед *як, ніж* у висловах (не) *більш як, (не) раніше ніж, (не) довше ніж* і таке інше: *чекати довелося не більш як півгодини; роботи вистачило не довше ніж на три дні*.

(Далі буде)

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Горицвіт – рослина з великими жовтими квітами. Народні назви: жовтоцвіт, заячий мак, купавник, польовий кріп, стародубка, чорногірка.

Горлиця – дикий голуб. Гніздиться переважно у лісі. В традиційній культурі символізує жінку, яка сумує і тужить.

Горностай – цінний хутряний звір родини куницевих. Колись на території України популяції його були багаточисленні. Цінним подарунком було хутро горностая. Ним прикрашали королівські мантиї.

ВІД ДІДІВ-ПРАДІДІВ

Купчаки городні, чорнобривці, васьки, мак простий та дикий – такий букет, мед, воду та вінки з жита несуть на посвяту до церкви на Маковея. Чому це свято називають Спасом на воді – дізнаємося зі стародавньої легенди. На Маковея розпочинається Успенський піст – історія його появи сягає біблійських часів. Отже, про найдавніші свята та сучасні традиції поговоримо далі. А ще народний календар, звичаї та обряди наступного тижня.

9 серпня – Пантелеймона-цілителя, або, як казали, Святого Палія. Так в народі називають день Святого Пантелеймона, великомученика та цілителя. Вірили, що він охороняє людей від вогню. Під час грози належало з іконою цього святого тричі обійти навкруг хати – це захищало оселю від блискавки. Отож, цього дня люди ще й старанно молилися Святому Пантелеймону, запалювали перед його образом свічку-громничку – «щоб і копи, і оселі не спалив». Ось одна з «паликопівських» легенд: «Якось поїхав один господар за снопами у поле. По дорозі зустрів чоловіка, що ходив поміж копами. Той питає: «Що ти тут робиш?» – «Хліб зжову», – «А хіба ти не знаєш, що сьогодні Паликопа?» – «От звезу копи, і визнаю, що це за Паликоп такий». Як тільки дійшов господар до воза – затягло небо хмарами, вдарив грім, розкрала небо блискавка – все збіжжя згоріло». Пригадаймо «Кайдашеву сім'ю» Івана Нечуя-Левицького. Старий Омелько Кайдаш свято вірив, що хто постує у «п'ятницю

Паликопа» (п'ятниця, що перед святом), той не потоне і не вмере наглою смертю. Ще цей день називали «громовим святом». Знахарі, а сьогодні таких називають «травниками», заготовляють лікарські трави для лікування худоби. Ця процесія також сповнена обрядами: над однією травою мовчали, над іншою примовляли, а третю припрошали: «щоб лікувала, свою цілющу силу віддавала, на той рік знову зацвітала».

10 серпня – Смоленської ікони Божої Матері. «Палій пале, а Смоленська смаже». Цього дня знову працювати гріх. Біля кіп на полі з охоронною метою розкладали шкаралупи Великодніх крашанок – «щоб не погоріли, щоб дочекалися, доки можна буде звозити врожай додому».

11 серпня – народна прикмета цього дня: якщо тумани важкі і парують – готуйте засіки для вівса та ячменю, час збирати врожай.

12 серпня – Сили, Івана-воїна. Здавна вважали, що «жито, посіяне на Сили, буде мати велику силу». Це найкращий день для сіви озимих культур. А ще цього дня колись «мучили злодіїв»: ходили до церкви, біля ікон ставили перевернуту свічку Іванові. Якщо вона (перевернута) продовжувала горіти, то «злодій сильно мучився». Ось так колись карали крадіїв.

13 серпня – «заговорювали борону», щоб добре пригортала висіяне на зиму зерно: «щоб і не вимокло, і не вимерзло, і вітрами не вивілось». А ось народна загадка про борону: «Дірява плахта все поле закрила». «Як за бороною куриться, то господар не журиться». Борона – перша помічниця в господарстві. Часто використовується в обрядах. Скажімо, після збору врожаю, боронуючі тричі обходили поле, проорювали навколо села – «щоб ніяке зло не проходило та не шкодило людям». Вважалося, що коли раптом забували у полі борону – цього року дівчата у селі залишаться неонатані. Чоловік волив борону по піску, коли його дружина терпіла муки пологів. Казали: «Жінка родить, а чоловік пісок боронить». Новонародженому хлопчиків під подушку клали «зубок» (один із зубців борони) – «щоб не переводився рід».

14 серпня – Маковея. Так називають церковне свято Мучеників Маккавеїв.

Після церковної відправи святять букети з квітів, вінки з жита, мед, воду. Спас на воді – ось ще одна назва цього свята. Пригадаймо легенду: «Існує переказ, що в Києві до року 1890 жила старенька бабуса, називали її Козелецька, було їй років 120. От вона і розповідала, що давно, коли замість Хрещатика був ліс та хаші, приїжджали люди до Дніпра святити воду на Спаса. Усі були гарно вдягнені, а чоловіки обов'язково приходили в козацькому одязі. Ото була краса. А ще на Спаса на воді хворі та немічні обов'язково купалися та омивали хворі місця – вода цього дня була цілюща і в річках, і в криницях» (О. Воропай, «Звичаї нашого народу»). На це свято обов'язково святять мак – звичайний та «мак-видюк». Цим маком дівчата посипали довкола своїх хат – «щоб ніяка відьма не нашкодила». У традиційній культурі мак, його квіти символізують пишноту та розкіш. Червоний колір символізує дівочу цноту, молодість та красу: «Гарна, як мак городній». Засушені квіти маку зі Спасівського вінка дівчата весною, на свято Благовіщення, вплітали собі у коси – «щоб голова не боліла, волосся було пишним та не випадало». Працювати в полі цього дня не годиться. Востаннє купують тварин. Існує традиція плести на Спаса вінки з цибулі, часнику, розвішувати їх по хаті. А перед цим ходили у цих вінках коні, корови – «щоб здорові були та не хворіли». Починається цього дня

двотижневий Успенський піст. Ось одна із давніх легенд. Коли Бог призначав дні посту, то на Великодній піст припадало аж дев'ять тижнів. Тяжко було людям весняної, не такої «ситної» пори постувати так довго. Попросили вони Бога, щоб полегшив їхнє постування. Змилостивився Бог. Ось так і з'явився піст наприкінці літа. А за канонами він такий суворий, як і Великодній. Та навіть у піст обов'язково посмакуйте цього дня маківниками або шуликами – печивом, залитим медом та маком.

15 серпня – Степан-сінокісник. Вінки з квітів, плетені на Степана, зберігали за іконами всю зиму. Починають косити отаву – траву, яка вже піднялась після першого сінокосу. Як не хотілося б прощатися з літом, та все ж «у Спаса все в запасі – і дощ, і вітер, і негода, і погода».

ІМЕНИННИКИ ЗА ПРАВОСЛАВНИМ КАЛЕНДАРЕМ

9 серпня – Пантелеймон, Климентій, Микола.

10 серпня – Никанор, Прохор, Остап.

11 серпня – Серафима, Костянтин, Михайло, Богдана.

12 серпня – Валентин, Максим, Лука.

13 серпня – Євдоким, Пелагея, Яким.

14 серпня – Олександр, Антон, Гурій.

15 серпня – Никодим, Василь, Степан.

Підготувала
Тетяна ШНУРЕНКО

З ЮВІЛЕЕМ, КОЛЕГО!

10 серпня виповнюється 95 років нашому колезі Анатолію Івановичу Ваніну. Член Спілки журналістів СРСР з 1957 року, в ранзі військового журналіста пройшов дорогами Великої Вітчизняної війни з першого її дня і до завершення в Манчжурії, гвардії полковник, по війні – журналіст газети Київського військового округу «Ленинское знамя». Понад 20 років (1966–1987) Анатолій Ванін працював завідувачим відділом газети «Культура і життя». Ветерани газети досі пам'ятають Анатолія Івановича як високопрофесійну, комунікабельну, товариську людину.

Колектив Національного газетно-журнального видавництва, журналісти газети «Культура і життя» щиро вітають ювіляра. Доброго здоров'я Вам, колего, добробуту Вашим рідним і близьким!

З води і роси Вам, Анатолію Івановичу!

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2013 р.:

1 місяць – 14,27 грн; 4 місяці – 56,03 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

Газета «Культура і життя»
№ 32 (4552), 9 серпня 2013 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»
Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Генеральний директор Олесь БІЛАШ
Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Головний редактор Людмила ГНАТЮК
Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65
nvu.kultura@gmail.com
Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>
Передплатний індекс у Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударин – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театрального мистецтва Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Світлана Фоменко – начальник управління міжнародного співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного планування

культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Євгенія Крутоголов – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу музичного мистецтва; Лариса Нікіфоренко – начальник відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Лариса Петасюк – начальник управління правового забезпечення; Людмила Чумакова – заступник начальника управління справами – начальника відділу взаємодіями з Верховною Радою; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури,

мистецтв та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Надія Соколенко – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції.
Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця.
© «Культура і життя»

Наклад 9500

Ціна договірною